

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Розвиток кредитних операцій банку як головного джерела
прибутку

Виконав: здобувачка групи ФК-24-1зм
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Твіленєва Карина Юріївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник к.е.н., доцент Новікова Л.Ф.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»
(місце роботи)

заступник директора
(посада)

Урядник О.О.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2026

АНОТАЦІЯ

Твіленєва К.Ю. Розвиток кредитних операцій банку як головного джерела прибутку.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2026.

У роботі розглянуто суть кредитних операцій банку стосовно основного напрямку прибутковості. Проаналізовано сутність кредитних операцій, їх роль у формуванні доходів банківської установи та вплив на фінансову стійкість банківського сектору. Особливу увагу приділено чинникам, що визначають прибутковість кредитування, серед яких – рівень відсоткових ставок, якість кредитного портфеля, платоспроможність позичальників та стан макроекономічного середовища. Досліджено діяльність та проаналізовано кредитний портфель ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК». Виявлено основні проблеми та ризики, які пов'язані з кредитуванням. Викладено шляхи вдосконалення діяльності та перспективи розвитку кредитних операцій банку для досягнення більшої прибутковості та зміцнення позиції на ринку, що є важливим в умовах посилення конкуренції та економічних викликів.

Результати дослідження свідчать, що кредитні операції залишаються ключовим інструментом формування прибутковості банків, проте вимагають впровадження ефективних механізмів управління ризиками та диверсифікації кредитного портфеля.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 90 сторінках, містить 22 таблиці, 7 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел включає 54 найменувань.

Ключові слова: кредитні операції, банк, кредитний портфель, прибуток, ризик, дохід, фінансова стабільність, бізнес, грошові кошти.

Твіленєва К.Ю. Розвиток кредитних операцій банку як ключова умова економічного відновлення України. Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2025. Том 1. 463 с. С. 119-121.

ANNOTATION

Tvileneva K. Y. The development of the bank's lending operations as the main source of profit.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 “Finance, Banking, Insurance, and Stock Market.” – University of Customs and Finance, Dnipro, 2026.

This work considers the essence of bank lending operations in relation to the main direction of profitability. It analyzes the essence of lending operations, their role in generating income for banking institutions, and their impact on the financial stability of the banking sector. Particular attention is paid to the factors that determine the profitability of

lending, including interest rates, the quality of the credit portfolio, the solvency of borrowers, and the state of the macroeconomic environment. The activities and credit portfolio of PJSC AB “UKRGASBANK” were studied and analyzed. The main problems and risks associated with lending were identified. The work describes ways to improve the bank's activities and prospects for the development of its lending operations in order to achieve greater profitability and strengthen its market position, which is important in the context of increasing competition and economic challenges.

The results of the study show that lending operations remain a key tool for generating bank profitability, but require the implementation of effective risk management and credit portfolio diversification mechanisms.

The master's work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, appendices, submitted on 90 pages, contains 22 tables, 7 illustrations, 6 appendices. The list of references includes 54 titles.

Keywords: credit operations, bank, credit portfolio, profit, risk, income, financial stability, business, cash.

Tvileneva K.Y. Development of bank lending operations as a key condition for the economic recovery of Ukraine. *Economic and legal, managerial-technological, and socio-psychological dimensions of the present: a youth perspective*. Proceedings of the international scientific and practical conference. Dnipro: University of Customs and Finance, 2025. Vol. 1. 463 p. pp. 119–121.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ В КОНТЕКСТІ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКУ.....	8
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ АБ «УКРГАЗБАНК».....	28
2.1. Організаційно-економічна характеристика АБ «УКРГАЗБАНК».....	28
2.2. Аналіз кредитних операцій банку.....	39
2.3. Оцінка дохідності кредитного портфелю АБ «УКРГАЗБАНК».....	59
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	70
3.1. Основні фактори і тенденції, які впливають на прибутковість кредитних операцій.....	70
3.2. Сучасний стан та перспективи розвитку кредитних операцій банку.....	76
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	92
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність дослідження. Кредитні операції є одним із найважливіших напрямів діяльності банків, оскільки вони формують основну частину їх доходів та забезпечують ліквідність і фінансову стабільність банківської системи. У сучасному конкурентному середовищі банки змушені оптимізувати свої кредитні стратегії, щоб максимізувати прибутковість при мінімізації ризиків. Кредитні операції забезпечують підприємства та фізичних осіб фінансовими ресурсами для інвестування, розвитку бізнесу, споживчих витрат та інших економічних потреб.

Високий рівень кредитних ризиків, валютні коливання та кризові явища, що періодично виникають в економіці, значно впливають на прибутковість кредитних операцій. Це зумовлює потребу у розробці ефективних механізмів управління кредитним портфелем і пошуку нових шляхів підвищення ефективності кредитної діяльності банків. Актуальність теми також зумовлена необхідністю формування стратегії розвитку кредитних операцій в банках з урахуванням сучасних тенденцій та перспектив фінансового ринку. Вивчення теоретичних і практичних аспектів розвитку кредитних операцій, що дозволить не лише підвищити прибутковість окремих банківських установ, але й сприятиме зміцненню стабільності всієї банківської системи України. Тим часом в сучасних умовах банківські установи, включаючи АБ «УКРГАЗБАНК», активно адаптують свої кредитні програми до нових викликів та можливостей.

Мета кваліфікаційної роботи - дослідити кредитні операції як головного джерела прибутку банку та викласти пропозиції стосовно підвищення прибутковості та оптимізації кредитного портфеля.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- розглянути теоретичні аспекти кредитних операцій банку;
- розглянути організаційно-економічну характеристику АБ «УКРГАЗБАНК»;

- проаналізувати кредитний портфель АБ «УКРГАЗБАНК»;
- провести оцінку кредитних операцій АБ «УКРГАЗБАНК» як джерела прибутку;
- визначити перспективи розвитку кредитних операцій банку.

Об’єктом дослідження є кредитні операції банку як ключовий напрям діяльності у контексті прибутковості.

Предметом дослідження є особливості розвитку кредитних операцій банку, їхні механізми, тенденції та вплив на формування прибутковості банківської установи. Дослідження охоплює аналіз кредитної політики, ризиків, пов’язаних із кредитуванням, та методів підвищення прибутковості шляхом оптимізації кредитного портфеля.

Методи дослідження. Основними методами, які, використовувалися у кваліфікаційній роботі, є аналіз і синтез, що розкривали сутність кредитних операцій та їх роль у формуванні прибутку, метод порівняння для визначення динаміки й структури кредитних операцій у різні періоди часу, порівняльний економічний аналіз для оцінки кредитних операцій та ефективності кредитного портфеля АБ «УКРГАЗБАНК», методи статистичної обробки даних зокрема, графічний та табличний для наочного відображення тенденцій і структури даних, горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових звітів.

Апробація матеріалів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження на тему: «Розвиток кредитних операцій банку як головного джерела прибутку», викладені в кваліфікаційній роботі, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд» 14 листопада 2025 р. (Твіленева К.Ю. Розвиток кредитних операцій банку як ключова умова економічного відновлення України. Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро : Університет митної справи та фінансів.

2025. Том 1. 463 с. С. 119-121).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи з питань кредитного регулювання та банківського нагляду, фінансова звітність ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК», статистична інформація Національного банку України та наукові публікації стосовно кредитування в Україні.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, виконана на 91 сторінці, містить 22 таблиці, 8 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел складає 54 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ В КОНТЕКСТІ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКУ

Підприємства в сучасному ринковому середовищі постійно відчують нестачу грошей. Банки, зазвичай, займаються задоволенням потреб фізичних і юридичних осіб у капіталі на ринку кредитування. Тому що банківські операції передбачають дії, які спрямовані на надання коштів у тимчасове користування на умовах строковості, платності, поворотності та забезпеченості. У теоретичному аспекті кредитні операції виконують функцію перерозподілу грошей від тих, хто має надлишок до тих, хто потребує більше грошових ресурсів.

Традиційно в структурі активів банку кредитні операції займають найбільшу частку. Це пов'язано з об'єктивною властивістю капіталу орієнтуватися на ринки з найвищою нормою прибутку. Аналіз якості активів базується на аналізі кредитних операцій банку з погляду ризику, забезпеченості та дохідності. Рейтингова оцінка діяльності банку також ґрунтується на цьому аспекті. Позикові операції є один із найефективніших та прибуткових шляхів розміщення ресурсів банку.

Отже, згідно статті 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність» кредитні операції – це надання коштів та банківських металів у кредит за рахунок залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від власного імені, на власних умовах та на власний ризик [35].

Кредитні операції банку - це фінансові операції, які пов'язані з наданням грошей у тимчасове користування за умовами повернення, строковості та платності. Основною метою цих операцій є отримання прибутку у вигляді процентного доходу та підтримка банківської стійкості.

Також можемо зазначити, що кредитні операції є найбільш ризикованим видом діяльності банку. Через це банки повинні намагатися мінімізувати кредитні ризики, що виникають із проведенням кредитних операцій.

Банківські кредитні операції підрозділяються на дві великі групи:

- активні, коли банк виступає в особі кредитора, видаючи позики;
- пасивні, коли банк виступає в ролі позичальника (дебітора), залучаючи гроші від клієнтів і інших банків на умовах платності, терміновості, зворотності.

Активні та пасивні кредитні операції можуть бути як позиками, так і депозитами. Активні кредитні операції включають позики клієнтам і міжбанківський кредит, а також вони складаються з депозитів, які розміщені в інших банках. Пасивні кредитні операції включають депозити третіх як фізичних так і юридичних осіб таких як клієнти та інші банки в цьому банку, а також позики, що отримані банком у вигляді міжбанківського кредиту. Є така закономірність: чим стабільніше економічна ситуація в країні, тим тоді кредитні операції займають більшу частку в структурі банківських активів.

Потреба в кредиті виникає через різницю в розмірі капіталу, авансованого у виробництво, і термінах повернення капіталу. Крім того, необхідно одночасно вкладати гроші, щоб покращити та розширити виробничий процес. Існує багато факторів через які підприємства потребують додаткових оборотних коштів, а саме: сезонність виробництва, характер виробленої продукції та споживаної сировини, величину робочого періоду, співвідношення між часом виробництва та часом обігу продукції, а також рівнем цін що впливають на потребу в оборотних коштах. Згідно з чим може виникати як надлишок, так і нестача оборотних коштів. Так як вивільнення коштів і додаткова потреба в них зазвичай не збігається, тимчасово вільні кошти зібрані та перерозподілені за допомогою кредиту банку.

Згідно статті 49 Закону України «Про банки та банківську діяльність». Кредитні операції включають:

1. здійснення операцій на ринках капіталу від свого імені;
2. надання гарантій і порук та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі;
3. факторинг;

4. лізинг [35].

Банківська діяльність залежить від класифікації кредитних операцій, яка дозволяє систематизувати різні види кредитів за певними ознаками та критеріями. За допомогою критеріїв кредитні операції поділяються таким чином:

1. За терміном кредитування:

- короткострокові (до 1 року);
- середньострокові (від 1 до 3 років);
- довгострокові (понад 3 роки).

2. За формою забезпечення:

- забезпеченні (майно, цінні папери);
- гарантовані (банками, урядом);
- незабезпечені (бланкові).

3. За строками погашення:

- з одноразовим погашенням;
- з періодичним погашенням (частинами);
- з довгостроковим погашенням;
- з регресією платежів.

4. За формою надання:

- строковий;
- кредитна лінія;
- овердрафт;
- субординований борг.

5. Залежно від розміру:

- дрібні;
- середні;
- великі [44].

Великими вважаються кредити, які більше ніж 10% власного капіталу. Взагалі кредит не повинен перевищувати 25 % власних коштів, а сума наданих кредитів не може перевищувати восьмикратний розмір власних коштів.

Для проведення спільного фінансування банки можуть укладати угоди про консорціумне кредитування. В рамках такої угоди банки-учасники встановлюють умови надання кредиту та призначають банк, відповідальний за виконання угоди. Банки-учасники несуть ризик по наданому кредиту пропорційно до внесених у консорціум коштів. Банк зобов'язаний мати структурний підрозділ, функціями якого є надання кредитів та управління операціями, пов'язаними з кредитуванням.

Банкам забороняється прямо чи опосередковано надавати кредити для придбання власних цінних паперів, акцій інших банків та надання субординованого боргу банкам. Використання цінних паперів власної емісії для забезпечення кредитів можливе з дозволу Національного банку України. Банкам забороняється опосередковано здійснювати кредитні операції з пов'язаними з банком особами.

Банк зобов'язаний при наданні кредитів дотримуватись основних принципів кредитування, які забезпечують надійність, ефективність та безпечність кредитних операцій. У тому числі перевіряти кредитоспроможність позичальників та наявність забезпечення кредитів, дотримуватись встановлених Національним банком України вимог щодо концентрації ризиків, що передбачає обмеження обсягів кредитування одного позичальника або групи пов'язаних осіб, щоб запобігти надмірній залежності від окремих клієнтів і знизити ймовірність фінансових втрат. Для цього аналізується фінансовий стан клієнта, його платоспроможність, репутація, наявність стабільних джерел доходів або прибутку, а також кредитна історія.

Тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні, припинено дію частини восьмої статті 49 (щодо права банку видавати бланкові кредити. Банк має право видавати бланкові кредити за умов дотримання пруденційних нормативів.

Надання безпроцентних кредитів забороняється, за винятком передбачених законом випадків. У разі несвоєчасного погашення кредиту або відсотків за його

користування банк має право видавати наказ про примусову оплату боргового зобов'язання, якщо це передбачено угодою. Банк використовує інформацію з Кредитного реєстру для оцінки кредитного ризику. Такі дані допомагають банку визначати надійність позичальників і запобігати прострочення заборгованості. Це підвищує прозорість кредитних операцій і сприяє зміцненню фінансової системи.

Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» №351 визначає клас боржника юридичної особи, оцінюючи її фінансовий стан за 10 класами, див. таблицю 1.1, а фізичної особи поділяють на 5 класів:

1. клас 1 – фінансовий стан високий: сукупний обсяг боргового навантаження боржника - фізичної особи не перевищує 50 відсотків обсягу його сукупного чистого доходу за відповідний період; кількість календарних днів прострочення погашення боргу не перевищує сім днів; наявні підстави вважати, що і надалі виконання зобов'язань боржником здійснюватиметься на високому рівні; наявність у власності майна, крім майна, переданого в заставу/забезпечення на підставі права довірчої власності, яке за рівнем ліквідності відповідає критеріям прийнятності, визначеним у розділі X цього Положення; коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність боржника - фізичної особи і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, перевищують їх оптимальні значення;

2. клас 2 – фінансовий стан добрий: сукупний обсяг боргового навантаження боржника - фізичної особи не перевищує 60 відсотків обсягу його сукупного чистого доходу за відповідний період; кількість календарних днів прострочення погашення боргу становить від 8 до 30 днів; наявні підстави вважати, що надалі стан виконання зобов'язань боржником не погіршиться; коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність боржника - фізичної особи і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, не нижчі, ніж їх оптимальні значення;

3. клас 3 – фінансовий стан задовільний: сукупний обсяг боргового навантаження боржника - фізичної особи не перевищує 70 відсотків обсягу його сукупного чистого доходу за відповідний період; простежуються інші негативні тенденції (зміна місця роботи з погіршенням умов, зростання обсягу зобов'язань боржника - фізичної особи, що свідчить про підвищення ймовірності несвоєчасного та/або в неповній сумі погашення боргу); кількість календарних днів прострочення погашення боргу становить від 31 до 60 днів; наявні підстави очікувати надалі погіршення стану виконання боржником зобов'язань; коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність боржника - фізичної особи і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, не завжди відповідають оптимальним значенням;

4. клас 4 – фінансовий стан незадовільний: сукупний обсяг боргового навантаження боржника - фізичної особи не перевищує 80 відсотків обсягу його сукупного чистого доходу за відповідний період; наявні негативні зміни щодо загального матеріального стану клієнта та/або його соціальної стабільності; зростання обсягу зобов'язань боржника - фізичної особи свідчить про високу ймовірність несвоєчасного та/або в неповній сумі погашення боргу; кількість календарних днів прострочення погашення боргу становить від 61 до 90 днів; коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність боржника - фізичної особи і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, є несуттєво нижчими, ніж їх оптимальні значення;

5. клас 5 – фінансовий стан критичний: сукупний обсяг боргового навантаження боржника - фізичної особи перевищує 80 відсотків обсягу його сукупного чистого доходу за відповідний період; кількість календарних днів прострочення погашення боргу становить більше ніж 90 днів; коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність боржника - фізичної особи і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, нижчі, ніж їх оптимальні значення [36].

Таблиця 1.1

Класифікація фінансового стану боржників юридичних осіб

Клас	Рівень фінансового стану	Характеристика
1	дуже високий	Відміна платоспроможність, стабільна фінансова позиція.
2	високий	Добра платоспроможність, мінімальні ризики.
3	достатній	Стабільна діяльність, можливі незначні ризики.
4	вище середнього	Платоспроможний, але має окремі ризики.
5	середній	Має ознаки погіршення показників.
6	нижче середнього	Ризики збільшуються, потрібний моніторинг.
7	низький	Істотні фінансові ризики.
8	дуже низький	Незадовільна діяльність, ймовірні збитки.
9	передкритичний	Погане фінансове становище, високий ризик неповернення.
10	критичний	Неплатоспроможність, фактичний дефолт.

Таблиця 1.2

Класифікація фінансового стану боржників фізичних осіб

Клас	Рівень фінансового стану	Характеристика
1	високий	Високий рівень доходів, відсутні прострочення.
2	добрий	Регулярні доходи, незначні ризики.
3	задовільний	Достатні доходи, можуть бути затримки за платежі.
4	незадовільний	Нестабільний дохід, затримки в погашенні боргу.
5	критичний	Високий ризик, є прострочення заборгованості.

Класифікація фінансового стану боржників є ключовим інструментом оцінювання кредитоспроможності клієнтів банку та управління кредитним ризиком. Та дозволяє банкам системно підходити до аналізу фінансового стану як юридичних,

так і фізичних осіб, забезпечуючи об'єктивність при прийнятті рішень щодо надання кредитів, формування резервів і оцінки якості активів.

За допомогою диференційованого підходу до оцінки фінансового стану та поділу боржників на класи, що допомагає банкам адекватно відображати ризиковість кожного позичальника відповідно до його кредитної історії й фінансових можливостей. Такий метод підвищує стабільність і ефективність управління кредитним портфелем банку та відповідає вимогам НБУ стосовно прозорості та надійності банківської системи. Таким чином, класифікація фінансового стану боржників є важливим інструментом для мінімізації кредитних ризиків у банківській діяльності, а також виконує роль регулятора.

Банки здійснюють кредитні операції за допомогою кредитних ресурсів, які складаються з власних коштів банків (статутний капітал, резервні фонди, нерозподілений прибуток), залишку на розрахункових рахунках та поточних, міжбанківських кредитів, які отримані від інших фінансових установ. А також коштів, отриманих від випуску цінних паперів (акцій, облігацій тощо), що дозволяє розширювати обсяг кредитування. Велике значення мають депозити фізичних та юридичних осіб, які можуть бути залучені як на вимогу (поточні рахунки), так і у вигляді строкових вкладів, що забезпечують стабільність ресурсної бази банку. Така структура формування джерел дає фінансові можливості для здійснення банківських операцій та задовольняє потреби суспільства у кредитуванні.

Стосовно постанови №351 НБУ п. 36 регламентує, що банк визначає своєчасність сплати боржником/контрагентом боргу виходячи з кількості календарних днів прострочення погашення боргу, що є на дату оцінки активу та розміру простроченої заборгованості за активом.

Банк визначає кількість календарних днів прострочення погашення боргу починаючи з наступного робочого дня за днем, коли не відбулося його погашення в термін, передбачений договором, та в розмірі, що перевищує 250 грн. для боржників - фізичних осіб/500 грн. для боржників - юридичних осіб, або еквівалент цієї суми в

іноземній валюті, визначений за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком на дату визначення розміру кредитного ризику.

Банк визначає кількість календарних днів прострочення погашення боргу за кредитами овердрафт/кредитними картками з дня, наступного за днем, коли не відбулося внесення/перерахування боржником/контрагентом коштів (не за рахунок кредитних коштів банку) в обсязі, не меншому, ніж сума нарахованих доходів, що визнана банком згідно з нормативно-правовими актами Національного банку з бухгалтерського обліку, у термін, що настав раніше з двох:

1. граничний термін погашення обов'язкового регулярного платежу, установлений умовами договору;
2. 30 календарний день від дня нарахування доходів.

Якщо кількість календарних днів прострочення за основною сумою боргу та за нарахованими доходами є різними, то банк визначає кількість календарних днів прострочення боргу виходячи з більшої кількості календарних днів прострочення.

Банк із метою визначення кредитного ризику за активами використовує кредитні рейтинги за міжнародною шкалою у порядку, визначеному цим Положенням, залежно від виду боржника.

Банк під час визначення кредитного ризику використовує кредитні рейтинги за міжнародною шкалою таким чином. За наявності одночасно:

1. рейтингу боржника та рейтингу цінних паперів - ураховує нижчий (гірший) рівень рейтингу;
2. рейтингу країни місцезнаходження боржника та рейтингу боржника - ураховує нижчий (гірший) рівень рейтингу;
3. двох різних рейтингів боржника - ураховує рейтинг того рейтингового агентства (компанії), рівень якого є нижчим (гіршим);
4. трьох різних рейтингів боржника - ураховує рейтинг того рейтингового агентства (компанії), рівень якого є нижчим (гіршим) із двох найвищих [36].

Банківський прибуток є одним із найважливіших показників ефективності діяльності банку, його стабільності. У ньому зацікавлені всі учасники економічного процесу. Розмір банківського прибутку хвилює акціонерів, тому що він є показником отриманого доходу на інвестований ними капітал.

Збільшення резервів і власних коштів банку свідчить про його стабільність, тому прибуток гарантує вкладникам стабільний дохід і впевненість у завтрашньому дні. Позичальники є також зацікавленими в прибутках банку, оскільки це призводить до збільшення їх власних накопичень.

В Енциклопедії банківської справи України за редакцією В.С. Стельмаха наводиться таке визначення: прибуток банку – перевищення доходів банку над витратами (різниця між ними) до сплати податку на прибуток. Прибуток банку формується в результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банку.

Основною метою кредитних операцій банку є отримання прибутку, тому цей фактор має вирішальне значення при виборі типу кредиту.

Менеджмент банку полягає та керується правилом, щоб видавати кредити, які приносять найбільший прибуток за інших однакових умов. Це правило часто використовується при формуванні кредитного портфеля [12].

Основним джерелом прибутку банку від кредитних операцій є процентний дохід, який утворюється в результаті різниці між ставками за кредитами та депозитами. Крім того, прибутковість формується за рахунок:

- комісійних платежів за обслуговування кредитів;
- штрафних санкцій та пені за несвоєчасне погашення боргу;
- реалізації додаткових фінансових продуктів, пов'язаних із кредитуванням (страхування, гарантії, факторинг).

Однак кредитні операції супроводжуються ризиками, які можуть негативно впливати на прибутковість банку, зокрема:

- кредитний ризик—ймовірність невиконання позичальником зобов'язань;

– процентний ризик—зміна процентних ставок, що впливає на маржинальність кредитних операцій;

– ризик ліквідності —нестача грошових ресурсів для покриття зобов'язань.

Фактори, які впливають на прибутковість кредитних операцій діляться на внутрішні та зовнішні.

Таблиця 1.3

Фактори впливу на прибутковість кредитних операцій

Фактори	
Внутрішні	Зовнішні
– процентна політика банку, яка визначає рівень доходів та впливає на попит кредитування;	– макроекономічна ситуація в країні, яка впливає та визначає платоспроможність позичальників і загальний попит на кредити;
– структура кредитного портфеля являє співвідношення між різними видами кредитів;	– грошово-кредитна політика НБУ впливає на вартість грошових ресурсів через нормативи та облікову ставку;
– якість кредитного портфеля залежить від кількості проблемної заборгованості та швидкості повернення кредиту;	– конкуренція на ринку змушує банки змінювати процентні ставки та умови кредитування;
– ефективність управління кредитними ризиками-зменшує втрати від неповернених кредитів;	– ризики в країні і галузі збільшують ймовірність неповернення кредитів в нестабільних соціально-економічних умовах держави.
– рівень диверсифікації - забезпечує стійкість доходів, розподіляючи ризики між різними секторами та позичальниками.	

Зовнішні фактори включають різноманітні економічні, політичні, соціальні та регуляторні обставини, які не залежать від банку та впливають на його діяльність, особливо на прибутковість кредитних операцій. Хоча вони не підлягають прямому контролю банку, їх треба враховувати під час прийняття управлінських рішень.

Прибутковість кредитних операцій банку формується під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Внутрішні фактори є керованими й залежать від професійного менеджменту банку. Зовнішні фактори, зокрема макроекономічна ситуація, грошово-кредитна політика НБУ та конкуренція, потребують від банків гнучкості та адаптації до змін. Забезпечення оптимального балансу між управлінням

внутрішніми ресурсами та реагуванням на зовнішні виклики є ключем до підтримання стабільної прибутковості кредитної діяльності банку.

Для мінімізації ризиків банки застосовують систему рейтингів позичальників, страхування кредитів, диверсифікацію кредитного портфеля та вдосконалення процедур оцінки кредитоспроможності клієнтів.

Ефективне управління кредитним портфелем банку є важливим фактором його прибутковості та фінансової стійкості. Основні стратегії включають:

1. Аналіз кредитного ризику. Полягає у всебічній оцінці ризиків, пов'язаних із кредитуванням. Та має такі етапи:

- оцінка фінансового стану позичальника: аналіз бухгалтерської звітності, прибутків і збитків, ліквідності, платоспроможності та ділової репутації;
- оцінка макроекономічних факторів: вивчення ринкових умов, економічної ситуації в країні та галузі, де працює позичальник;
- прогнозування можливих ризиків: аналіз ймовірності дефолту, коливань процентних ставок, валютних ризиків;
- використання скорингових моделей та рейтингів: застосування математичних моделей для визначення кредитоспроможності клієнта.

2. Моніторинг кредитів. Контролює виконання позичальником своїх зобов'язань і дозволяє вчасно розв'язувати проблеми.

- проводить регулярний аналіз фінансового стану клієнта з метою виявлення ознак погіршення платоспроможності;
- контролює цільове використання кредитних коштів;
- раннє виявлення проблемних кредитів передбачає аналіз прострочень і змін у фінансових потоках позичальника;
- вводить попереджувальні заходи, стосовно перегляду графіку платежів, надання консультацій позичальнику та зміну умов кредитування.

3. Реструктуризація боргу. Передбачає зміну умов кредитного договору для зменшення ризику неповернення позики, тобто:

- пролонгація кредиту: подовження періоду погашення для зниження щомісячного навантаження на позичальника;
- зміна процентної ставки: перегляд умов нарахування відсотків, їх зниження або тимчасове призупинення нарахування;
- конверсія боргу: заміна одного виду зобов'язань на інший (наприклад, переведення кредиту в іншу валюту);
- рефінансування: надання нового кредиту для погашення старого на вигідніших умовах.

4. Диверсифікація кредитного портфеля. За допомогою якої зменшується ризик фінансових втрат через розподіл кредитних активів між різними позичальниками та секторами економіки.

Банківська система відіграє важливу роль у стимулюванні економічного зростання через ефективне кредитування. Центральні банки здійснюють регулювання кредитної діяльності шляхом:

- встановлення облікової ставки, яка впливає на рівень кредитних ставок у комерційних банках. Наразі одним з основних інструментів регулювання фінансово-кредитної сфери національної економіки є облікова ставка Національного банку;
- визначення обов'язкових резервів, які банки зобов'язані зберігати;
- надання рефінансування банкам у разі необхідності забезпечення ліквідності.

Ефективне управління кредитним портфелем банку базується на комплексному підході, що включає аналіз ризиків, моніторинг, реструктуризацію, диверсифікацію та хеджування. Використання цих методів дозволяє банкам мінімізувати втрати, покращити якість активів і забезпечити стабільну прибутковість.

У сучасній банківській системі кредитні операції відіграють важливу роль у формуванні прибутку банку, бо вони приносять найбільшу частину банківського прибутку. Банк служить посередником між тими, хто має достатньо грошей, і тими, хто має потребу в додаткових коштах. Головна мета банку — отримання прибутку, і кредитування допомагає досягти цієї мети як найефективніше.

Процентні доходи від кредитування займають важливе місце в структурі доходів банку. Наприклад, банк залучає ресурси під відносно низький відсоток, а надає кредити вже під більш вищу ставку. Різниця між процентними доходами та процентними витратами — це чистий процентний дохід, який формує основну частину прибутку банку. Саме тому чим вищі обсяги кредитування, тим більший прибуток має банк.

Найбільш передбачувана та масштабна частина прибутку банку — це процентні доходи. У більшій частини українських банків, а саме понад 70% прибутку формується за допомогою реалізації кредитних операцій. Отже, кредитна діяльність є ключовим фактором прибутковості банківської установи [3].

Чиста процентна маржа (NIM) є ключовим показником, який говорить про ефективність кредитних операцій банку. Вона показує, наскільки ефективно банк управляє різницею між вартістю залучення коштів та дохідністю від їх розміщення.

Чиста процентна маржа розраховується за такою формулою:

$$NIM = \frac{\text{Чистий процентний дохід}}{\text{Сума середніх активів, що приносять дохід}} * 100\% \quad (1.1)$$

Цей показник показує як ефективно банк здійснює управління активами та пасивами та визначає його фінансову стабільність і конкурентоспроможність на ринку. Високе значення чистої процентної маржі вказує на те, що банк отримує більше доходів від кредитування та інших активів порівняно з витратами на залучення ресурсів. А низьке значення NIM говорить про підвищену вартість пасивів або низьку прибутковість активів [47].

Для банків є важливим і потрібним підтримувати оптимальний рівень процентної маржі, тому, що це безпосередньо впливає на його здатність генерувати прибуток. Факторами, що впливають на зміну NIM, є:

1. Рівень процентних ставок на ринку. Збільшення ставок має змогу збільшувати доходи від кредитів, а також збільшувати й витрати на залучені кошти.
2. Склад активів і пасивів банку. Збільшення частки високоприбуткових активів призводить до збільшення NIM.
3. Конкуренція на банківському ринку. В умовах жорсткої конкуренції банки змушені знижувати процентні ставки за кредитами, що може призвести до зменшення маржі.
4. Кредитний ризик. При високому рівні проблемних кредитів, може знадобитися створення резервів, що знижує чистий процентний дохід.

Тобто, чиста процентна маржа є складним показником, який дозволяє оцінити прибутковість банківської діяльності та ефективність використання фінансових ресурсів. Для підтримки високого рівня NIM банк повинен проводити збалансовану політику управління активами та пасивами, враховуючи ринкові тенденції та ризики.

Кредитні ризики мають прямий та непрямий вплив на прибутковість банків. Прямий і непрямий вплив кредитного ризику на прибутковість банків — це взаємопов'язані процеси, які суттєво визначають результати фінансової діяльності. Отже, розглянемо ці види нижче:

1. Прямий вплив:
 - витрати на резерви. За МСФЗ 9 банки повинні створювати резерви за очікуваними збитками. Збільшення відрахувань прямо корелюється з підвищенням кредитного ризику;
 - прямі збитки. Банк визнає позичальника безнадійним, якщо він не виконує свої зобов'язання. Що приводить до списання кредиту або формування резерву, а потім покриття втрат та зменшує чистий прибуток;

– неефективне використання капіталу. Активи, які мають високий ризик потребують збільшення капіталу, щоб покрити ризики. З цього залишається менше грошей для прибуткових інвестицій.

2. Непрямий вплив:

– вища ціна грошей для банку. Якщо погіршується кредитний портфель, тоді інвестори та фондові ринки бажають і вимагають вищої премії, що призводить до підвищення вартості запозичень та зменшує чисту відсоткову маржу;

– збільшення ставок по кредитах. Для того, щоб компенсувати підвищений ризик, банк підвищує ставки на нові позики. Та можна побачити зменшення обсягу кредитування, особливо на конкурентному ринку, що виступає додатковим наслідком;

– регуляторний тиск. При зростанні ризиків регулятор має змогу підвищувати нормативи капіталу чи резервів, вимагати змін в управлінні ризиками або обмежувати діяльність, тобто видавати тільки певні види кредитів.

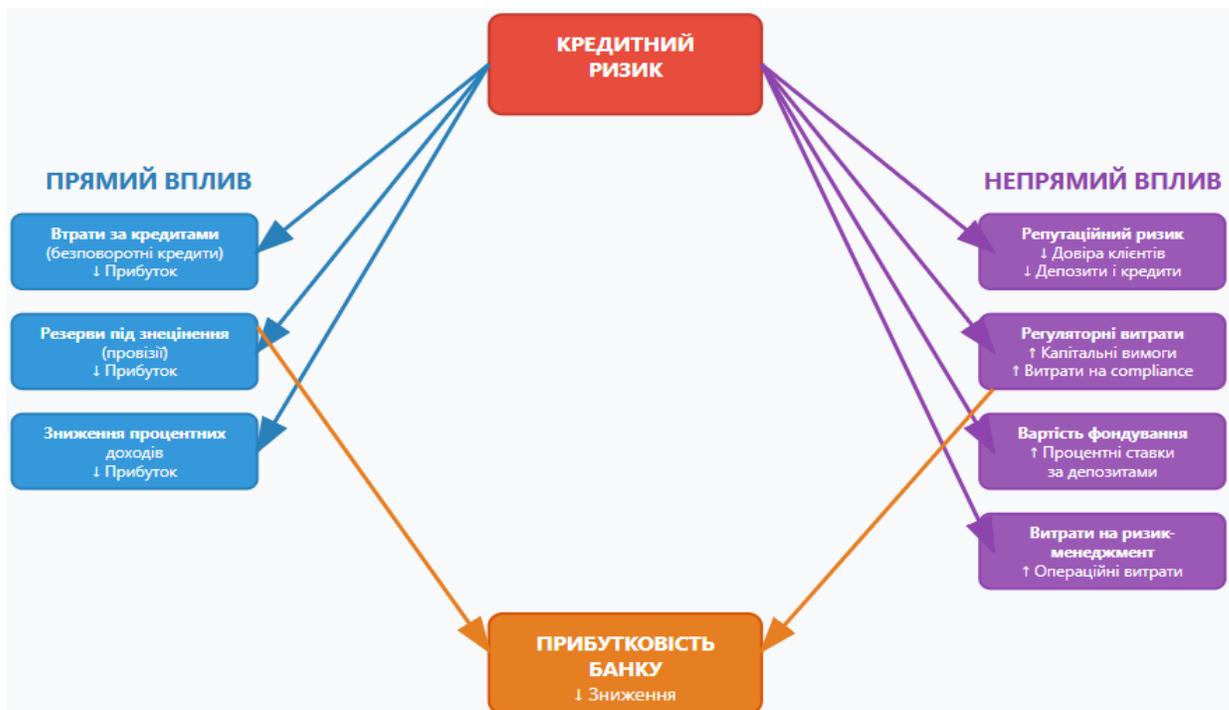

Рис. 1.1. Прямий та непрямий вплив кредитного ризику на прибутковість банку

З рисунка 1.1 бачимо, що кредитний ризик негативно впливає на прибутковість банків як прямо, так і опосередковано. Прямий вплив проявляється у вигляді збитків, які виникають через невиконання позичальниками своїх зобов'язань. Непрямий вплив проявляється через збільшення витрат банку — зокрема, на управління ризиками, формування резервів і покриття потенційних втрат. Ці два напрями призводять до зменшення прибутковості банку, що потребує ефективної системи управління кредитним ризиком.

Великі витрати банку, погіршення портфеля можуть приводити до втрати довіри з боку клієнтів та інвесторів, а саме зростає ризик відтоку депозитів та відсутності нових клієнтів. Вищі перелічені чинники загрожують ефективній діяльності банку та уповільнюють зростання прибутку. Таким чином, маємо змогу сформувати думку, що кредитний ризик має вагомий вплив на банківську діяльність і банки повинні дуже уважно ставитися до кредитного ризику. Його непрямий вплив проявляється в подорожчанні ресурсів, відтоку клієнтів та зниженні репутації. А саме незадовільне в тому, що він знижує чистий прибуток через збитки та резерви. Гарна стратегія до моніторингу та управління кредитним портфелем сприяє стійкості банку в довгостроковій перспективі, оптимізуючи доходи та мінімізуючи витрати.

Однією з основних загроз, щодо стабільності банківської системи є наявність значного обсягу неробочих кредитів. Неробочі кредити (non-performing loans) — це такі кредити, за якими позичальник не виконує своїх зобов'язань упродовж 90 і більше днів, або є ознаки того, що кредит не буде повністю повернутий, незалежно від прострочення.

До неробочих кредитів відносять:

- прострочені кредити— це коли погашення основної частини або відсотків не сплачується більше ніж 90 днів;
- сумнівні кредити— коли існує ризик неповернення, якщо навіть не має прострочення;
- безнадійні кредити— шанси щодо повернення яких майже відсутні.

За міжнародними стандартами є декілька підходів до класифікації неробочих кредитів. Базельський комітет з банківського нагляду рекомендує класифікувати кредити за п'ятибальною шкалою: стандартні, під наглядом, субстандартні, сумнівні та безнадійні. В Україні діє власна система класифікації, що передбачає поділ кредитів на п'ять категорій якості від "стандартних" до "безнадійних" з відповідними нормами резервування від 0% до 100%.

Неробочі кредити мають багатфакторну природу виникнення. На макрорівні такими факторами виступає економічна нестабільність, інфляція, девальвація національної валюти та політичні кризи. На мікрорівні це погіршення фінансового стану позичальників, втрата платоспроможності та погане управління установою. Банківські фактори включають недосконале управління ризик-менеджменту, ослаблення стандартів андеррайтингу та неадекватне ціноутворення кредитних продуктів.

Неробочі кредити припиняють генерувати процентні доходи, що негативно впливає на чистий процентний дохід банку. Втрата процентних доходів розраховується як добуток обсягу неробочих кредитів на середню процентну ставку за кредитним портфелем. Управління неробочими кредитами потребує значних додаткових ресурсів. Банки змушені збільшувати штат фахівців з врегулювання проблемної заборгованості, інвестувати в спеціалізовані ІТ-системи, нести судові та адміністративні витрати. В середньому операційні витрати на управління NPL можуть становити 2-5% від їх номінальної вартості щорічно [26].

Високий рівень неробочих кредитів зменшує капітал банку, що обмежує його здатність надавати нові кредити. Це відбувається за допомогою багатьох механізмів:

По-перше, створення резервів призводить до зменшення власного капіталу банку, що погіршує нормативи достатності капіталу. По-друге, регулятор може встановити додаткові обмеження на зростання кредитного портфеля банків, які мають велику кількість NPL. По-третє, для управління ризиками банки самостійно

обмежують свою кредитну активність. Зменшення обсягів кредитування призводить до зниження потенційних процентних доходів і зменшує загальний прибуток банку.

Для ефективного управління неробочими кредитами потрібен комплексний підхід, який включає як попередні заходи, так і активні методи усунення проблемних активів. Зменшення негативного впливу неробочих кредитів на прибутковість банку залежить від ефективної системи управління ризиками, професійності керівництва та здатності банку адаптуватися до зміни економічних умов.

У 2025 році в Україні набули чинності оновлені вимоги НБУ щодо класифікації та розкриття інформації про проблемні активи, а також відновлено обов'язкове стрес-тестування та плани управління кредитними ризиками. Це зобов'язує банки удосконалювати внутрішні процедури, застосовувати системи раннього попередження, своєчасно створювати резерви, активно працювати з реструктуризацією позик та у разі потреби відокремлювати або продавати проблемні портфелі.

Особливо важливим є і посилення прозорості, використання даних Кредитного реєстру та підвищення рівня корпоративного управління. Усе це дозволяє банкам не лише мінімізувати ризики втрат, а й підтримувати фінансову стійкість у мінливих економічних умовах.

Банки повинні не просто видавати кредити, а й ефективно їх використовувати, створюючи кредитний портфель, що забезпечуватиме постійний грошовий потік і високу прибутковість. Коли банк видає більш якісні кредити, він отримує більше грошей і тим саме ефективно працює банківська система. Водночас важливо забезпечувати баланс між прибутковістю та ризиком, щоб уникнути накопичення проблемних активів. Раціональне управління кредитними ресурсами сприяє зростанню довіри клієнтів, підвищенню репутації банку та зміцненню його позицій на фінансовому ринку. За допомогою добре продуманої кредитної політики банк може не лише мінімізувати можливі втрати від неповернення позик, але й розширити коло

клієнтів, залучаючи нових позичальників через вигідні та надійні умови кредитування.

Кредитні операції—це основа прибутковості банку. Банк не зможе розвиватися, залучати нових клієнтів і впроваджувати інновації, якщо у нього немає прибутку. Таким чином, прибуток від кредитних операцій є стратегічним ресурсом, який забезпечує стабільність й перспективу розвитку банку. Отже, розвиток кредитних операцій банку— це не просто напрям діяльності, а й головний шлях до фінансового успіху.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ АБ «УКРГАЗБАНК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика АБ «УКРГАЗБАНКА»

АБ «УКРГАЗБАНК» (UGB) — один із провідних державних банків України, який надає фінансові послуги протягом понад 30 років і входить до переліку системно важливих банків країни. Держава має 94,94% акцій банку через Міністерство фінансів України. ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК» було засновано 21 липня 1993 року в результаті об'єднання кількох комерційних банків. З вересня 2009 року уряд України взяв банк під свій контроль через володіння контрольним пакетом акцій.

Банк приймає вклади від фізичних і юридичних осіб, надає кредити, здійснює платіжні операції по Україні, а також здійснює переказ коштів за кордон, проводить операції з обміну валюти та пропонує інші банківські послуги як корпоративним так і роздрібним клієнтам. Має головний офіс, який знаходиться у Києві. Станом на 31 грудня 2024 року мережа банку має 215 зареєстрованих відділень з яких 214 діючих, у 2023 було 223 зареєстрованих відділень 220 з яких працювали, а у 2022 р.-217 відділень, всі діючі, у різних регіонах країни. Юридична адреса банку: вул. Єреванська, 1, м. Київ, Україна.

На 31 грудня 2024, 2023 та двох попередніх років кінцевим контролюючим власником банку була держава Україна в особі Міністерства фінансів України. Банк не має дочірніх компаній, що спрощує структуру управління та забезпечує прозорість діяльності.

Частка акції якою володіє АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 31 грудня 2024 та 2023 років представлена в таблиці 2.1, що підтверджує стабільність структури власності та незмінну участь держави у капіталі банку.

Таблиця 2.1

Частка володіння акціями АБ «УКРГАЗБАНК»

Акціонер	31 грудня 2021,%	31 грудня 2022,%	31 грудня 2023,%	31 грудня 2024,%	Відносне відхилення,%
Міністерство фінансів України	94,94	94,94	94,94	94,94	0
Інші	5,06	5,06	5,06	5,06	0
Всього	100	100	100	100	0

Наглядова рада АБ «УКРГАЗБАНК» є колегіальним органом, що забезпечує захист інтересів вкладників, кредиторів та акціонерів АБ «УКРГАЗБАНК» та у межах своїх повноважень здійснює контроль і регулює діяльність Правління Банку.

До складу Наглядової ради УГВ «УКРГАЗБАНК» входять 5 незалежних членів і 2 представника акціонера – Держави Україна, Голова Наглядової ради є незалежним членом. Згідно з частиною 12 ст. 42 Закону України «Про банки і банківську діяльність» призначення голови та членів Наглядової ради відбувається лише після погодження з Національним банком України. Наглядова рада банку звітує про результати своєї роботи на загальних зборах акціонерів. Повноваження та обов'язки кожного з її членів визначаються чинним законодавством, Статутом АБ «УКРГАЗБАНК», Положенням про Наглядову раду, Положенням про відповідний комітет Наглядової ради АБ «УКРГАЗБАНК», а також цивільно-правовим договором, укладеним із членом Наглядової ради.

Усі члени Наглядової ради здобули економічну та/або юридичну освіту та вільно володіють англійською мовою. Серед них троє мають наукові ступені: Юрій Блащук та Марина Лазебна є кандидатами економічних наук, Санела Пашіч має вчений ступінь доктора філософії з управління ризиками. Іраклій Елашвілі отримав ступінь MBA Лондонської бізнес-школи. Більшість членів Наглядової ради мають досвід управлінської роботи як в органах державної влади та і у фінансово-банківській сфері. Деякі учасники ради працювали в іноземних фінансових установах, де набули

навичок у напрямках управління ризиками та кредитними портфелями. Це дозволяє впроваджувати найкращі міжнародні практики у діяльність Наглядової ради АБ «УКРГАЗБАНК» [29].

Діяльність банку залежить від економіки та фінансових ринків України, яким притаманні особливості ринку, що функціонує. Правова, податкова та адміністративна системи продовжують вдосконалюватись, що супроводжується ризиком неоднозначного розуміння їх норм і частими змінами у регулюванні. Які у поєднанні з іншими юридичними та фіскальними бар'єрами створюють додаткові труднощі для суб'єктів господарювання, які здійснюють підприємницьку діяльність на території України.

24 лютого 2022 року російська федерація здійснила повномасштабне вторгнення на територію України. Війна, що триває, спричинила значні людські втрати, масове переміщення населення, руйнування об'єктів інфраструктури, відключення електроенергії та обмеження економічної діяльності у державі. Це мало негативний та тривалий вплив на політичне та бізнес-середовище країни, ускладнивши роботу багатьох підприємств працювати у звичному режимі.

Макроекономічні показники продемонстрували вищу стійкість, ніж очіувалося на початку війни. Крім того, на початку 2024 року НБУ переглянув прогноз зростання реального ВВП на рівні 3,4% 2024 року. Річна інфляція зросла до 12% у 2024 році, тоді як облікова ставка НБУ знизилась з 15% до 14,5%. У 2025 році очікується уповільнення економічного зростання, що пов'язано зі скороченням ринку праці, триваючими атаками на енергетичну інфраструктуру та наявністю суттєвого бюджетного дефіциту.

З початку повномасштабного військового вторгнення, НБУ запровадив низку адміністративних обмежень стосовно валютних операцій та руху капіталу, включаючи деякі обмеження на виплату відсотків і дивідендів за кордон. Це призвело до того, що гривня втратила статус вільно конвертованої валюти, а можливості обміну

стали обмеженими. Починаючи з серпня 2023 року, Національний банк України поступово почав послаблювати деякі обмеження для фізичних осіб та бізнесу.

У грудні 2024 року до Податкового кодексу України були внесені зміни, якими для банків встановлено ставку податку на прибуток за підсумками 2024 року у розмірі 50%. Починаючи з 2025 року ставка податку на прибуток визначена на рівні 25%. За результатами 2023 р. дана ставка дорівнювала 50%, тоді як у 2022 році вона становила 18%.

Згідно з рішеннями Національного банку України, державні банки, у тому числі АБ «УКРГАЗБАНК», віднесені до об'єктів критичної інфраструктури у банківському секторі, а також до переліку уповноважених банків, залучених до виконання операцій в умовах особливого періоду.

АБ «УКРГАЗБАНК» (UGB) має широку мережу, яка налічує 214 відділень по всій території України. У 2022 році банк приєднався до мережі Power Banking, започаткованою Національним банком України, що дозволило забезпечити безперебійну діяльність понад 120 відділень за умов тривалих перебоїв з електропостачанням.

Незважаючи на труднощі, спричинені повномасштабною війною, банк продовжує стабільно працювати, розширює перелік послуг та надає кредитну підтримку вітчизняному бізнесу. Даний банк активно бере участь у державній програмі «5-7-9%», а також у партнерських і міжнародних проектах та є одним із лідерів державної іпотечної програми «Оселя».

З 2016 року АБ «УКРГАЗБАНК» активно розвиває напрямок «зеленого» банкінгу, фінансуючи проекти відновлюваної енергетики, енергоефективності та інші екологічно орієнтовані ініціативи. Це підкреслює його прагнення до сталого розвитку та екологічної відповідальності.

У травні 2024 року Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) вчетверте поспіль визнав АБ «УКРГАЗБАНК» найактивнішим банком-емітентом в

Україні в межах програми підтримки торгівлі (TFP). Це підтверджує лідерські позиції банку на ринку торговельного фінансування.

Крім того, у серпні 2024 року даний банк провів ребрендинг, представивши нову айдентику та логотип, підкреслюючи свою сучасність та адаптацію до ринкових умов. АБ «УКРГАЗБАНК» відзначається високим рівнем інформаційної прозорості. За оцінками Професійної асоціації корпоративного управління та Центру «Розвиток КСВ», банк посів перше місце за рівнем інформаційної прозорості серед українських компаній. Це свідчить про його відкритість перед клієнтами, партнерами та інвесторами [28].

Від початку повномасштабної війни банк активно займається благодійною діяльністю, підтримуючи Збройні Сили України та допомагаючи у відбудові міст, які постраждали. Загалом на підтримку армії, громад та інші гуманітарні цілі спрямовано понад 427 000 тис. грн. Таким чином, АБ «УКРГАЗБАНК» є надійним фінансовим партнером, який поєднує стабільність, інноваційність та соціальну відповідальність, сприяючи розвитку економіки України та підтримуючи її громадян у складні часи.

Таблиця 2.2

Аналіз активів АБ «УКРГАЗБАНК» за 2021-2024 рр., тис. грн

Стаття	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
1	2	3	4	5	6	7
Грошові кошти та їх еквіваленти	4163270	7833472	13531561	17759719	13596449	326,6
Кредити та інші залишки з банками	26103265	22967048	22833792	32973684	6870419	26,3
Кредити та аванси клієнтам	55889683	64759128	63332947	67533347	11643664	20,8
Інвестиції в цінні папери	34463302	30230382	70747158	77497855	43034553	124,9
Похідні фінансові активи	0	14973	33	0	0	-

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Інвестиційна нерухомість	153955	156366	154269	346362	192407	125,0
Поточні податкові активи	674	2690423	1070155	0	-674	-100
Відстрочені податкові активи	32254	30138	0	0	-32254	-100,0
Основні засоби та нематеріальні активи	1442805	1400138	1364416	1328050	-114755	-8,0
Інші фінансові активи	363780	750656	1557920	812272	448492	123,3
Інші нефінансові активи	659201	813225	1220684	379168	-280033	-42,5
Всього активів	123272188	131645949	175812933	198630458	75358270	61,1

Згідно даних таблиці 2.2 бачимо, що активи банку зросли протягом 2021-2023 років на 75 358 270 тис. грн або 61,1%. Таке зростання забезпечено збільшенням грошових коштів та їх еквівалентів на 13 596 449 тис. грн або 326,6%; кредитів та авансів клієнтам на 11 643 664 тис. грн або 20,8%; інвестицій в цінні папери на 43 034 553 тис. грн або 124,9% та інших фінансових активів на 448 492 тис. грн або 123,3%.

Зазначимо, що у 2022 році обсяг кредитів досяг 64 759 128 тис. грн, однак у 2023 році зменшився до 63 332 947 тис. грн. Дане зменшення може свідчити про обережнішу кредитну політику банку (наприклад, через ризики неповернення коштів в умовах воєнного стану) або про падіння попиту на кредити серед клієнтів. А у 2024 році кредити трішки зросли і становили 67 649 476 тис. грн. Так як основним джерелом процентного доходу для банку є кредити клієнтам, незначне зростання або незначне скорочення в попередньому році може вплинути на темпи зростання прибутку або змусити банк шукати інші джерела доходу та переорієнтуватися на інвестиції в цінні папери.

Таким чином, аналіз даних активів вказує на гнучке управління ресурсами банку відповідно до ринкових умов. АБ «УКРГАЗБАНК» демонструє здатність

адаптуватися, проводячи міжбанківські операції в періоди невизначеності та підтримуючи досить високий рівень кредитування клієнтів незважаючи на скорочення кредитування.

За результатами аналізу пасивів (таблиця 2.3) загальна сума зобов'язань зростає на 71 284 315 тис. грн або 63,9% та загальна сума власного капіталу збільшилась на 4 073 955 тис. грн або 35,0%.

Зростання зобов'язань забезпечено збільшенням коштів клієнтів на 69 740 412 тис. грн або 72,1%; інших залучених коштів на 5 946 857 тис. грн або 237,3%; резервів за зобов'язаннями на 52 435 тис. грн або 8,3%; інших нефінансових зобов'язань на 654 152 тис. грн або 111,6%. Скорочення коштів від НБУ пов'язано з погашенням кредиту рефінансування, скорочення коштів банків свідчить про зниження активності залучення коштів на міжбанківському ринку.

Важливим є нарощення непокритого збитку на 441 982 тис. грн з 2021 по 2024 рр., що є негативною тенденцією, але протягом трьох останніх років сума почала зменшуватися.

Таблиця 2.3

Аналіз пасивів АБ «УКРГАЗБАНК» за 2021-2024 рр., тис. грн

Стаття	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
1	2	3	4	5	6	7
Кошти отримані від НБУ	4699967	998957	0	0	-4699967	-100,0
Кошти банків	4799959	5568569	2794956	3495409	-1304550	-27,2
Кошти клієнтів	96716590	112755404	154079932	166457002	69740412	72,1
Похідні фінансові зобов'язання	71208	334	19430	0	-71208	-100,0
Інші залучені кошти	2505737	3385859	5579937	8452594	5946857	237,3
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	445447	0	0	897281	451834	101,4

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	277724	245181	245181	-
Резерви за зобов'язаннями	635462	698805	830487	687897	52435	8,3
Інші фінансові зобов'язання	1180991	685889	567434	1450161	269170	22,8
Інші нефінансові зобов'язання	585926	636012	749554	1240078	654152	111,6
Загальна сума зобов'язань	111641288	124729827	164899454	182925603	71284315	63,9
Статутний капітал	13318561	13318561	13318561	13318561	0	0,0
Емісійний дохід	135942	135942	135942	135942	0	0,0
Інший додатковий капітал	-627037	-627037	-627037	-627037	0	0,0
Резервні та інші фонди банку	590676	967777	967777	1161419	570743	96,6
Резерви переоцінки	-477453	-1339708	720837	2583777	3061230	-641,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1309789	-5539413	-3602601	-867807	-441982	-33,7
Загальна сума власного капіталу	11630900	6916122	10913479	15704855	4073955	35,0

Подальший аналіз зосередимо щодо звіту про прибутки, збитки та інший сукупний дохід банку.

Таблиця 2.4

Аналіз доходів та витрат АБ «УКРГАЗБАНК» за 2021-2024 рр., тис. грн

Стаття	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
1	2	3	4	5	6	7
Процентні доходи	8702055	11566183	17369733	20756717	12054662	138,5
Комісійні доходи	2333606	2327461	2260965	2312281	-21325	-0,9
Інші доходи	112946	53614	93965	93094	-19852	-17,6

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7
Всього доходів	7909478	7518580	9213272	12577446	4667968	59,0
Процентні витрати	3442539	6571939	10690068	10625247	7182708	208,6
Комісійні витрати	753246	906637	964194	948789	195543	26,0
Інші витрати	971669	4039143	7101892	4860452	3888783	400,2
Всього витрат	3224116	11517719	4552370	6713584	3489468	108,2

Проаналізувавши статтю процентні доходи бачимо зростання у 2021 році, банк отримав 8 702 055 тис. грн процентних доходів. У 2022 році цей показник зріс до 11 566 183 тис. грн, тобто на 33%. Найбільше зростання зафіксовано у 2024 році — до 20 756 717 тис. грн, що становить +19,5% у порівнянні з 2023 роком та вказує на активну діяльність у сфері кредитування.

Паралельно із зростанням доходів зросли і процентні витрати банку. У 2021 році вони становили 3 442 539 тис. грн, у 2022 — 6 571 938 тис. грн, які зросли у 1,9 раз, а у 2024 — вже 10 625 247 тис. грн, що менше на 64 821 тис. грн, ніж у 2023. Це зумовлено як зростанням процентних ставок на фінансовому ринку, так і збільшенням обсягів залучених коштів, зокрема депозитів та міжбанківських ресурсів.

Впродовж 2021-2023 років АБ «УКРГАЗБАНК» мав зростання загальних доходів на 4 667 968 тис. грн або 59,0%, що є позитивною тенденцією стосовно прибутковості банку. Загальні витрати за даний період зросли на 108,2% і досягли 3 489 468 тис. грн у 2024 році. Зростання витрат є очікуваним у період високої інфляції, воєнного стану та нестабільності, коли банки змушені пропонувати вищі ставки за залучення коштів для утримання ліквідності.

Чистий процентний дохід АБ «УКРГАЗБАНК» зазнав зменшення, так як у 2022 році показник становив 4 994 244 тис. грн, що має відносне відхилення у (-5,04%) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році зріс майже на 34% та становив 6 679 665 тис. грн порівняно з попереднім роком. Чистий процентний дохід банку у 2024 році становив 10 131 470 тис. грн, що є більшим на 3 451 805 тис. грн від 2023 року. Це вказує на ефективне управління кредитними ставками та зростання кредитного

портфеля. Невеликий спад у 2022 р. зумовлено значним тиском витрат, хоча процентний дохід у 2022 році був майже на рівні попереднього року, витрати зросли на 3 129 399 тис. грн, що й призвело до спаду прибутковості.

Найбільш значущим чинником, який вплинув на прибутковість кредитних операцій у 2022 році, стали резерви на покриття очікуваних кредитних збитків, які становили 7 071 168 тис. грн. Цей показник свідчить про значне погіршення якості кредитного портфеля, зумовлене початком повномасштабної війни, скороченням платоспроможності клієнтів та ризиками втрати активів. У 2023 році резерви зменшилися до 167 519 тис. грн, тобто в 42 рази стали менше, ніж у 2022 році. Це дозволило банку суттєво зменшити навантаження на прибуток і відновити фінансові показники.

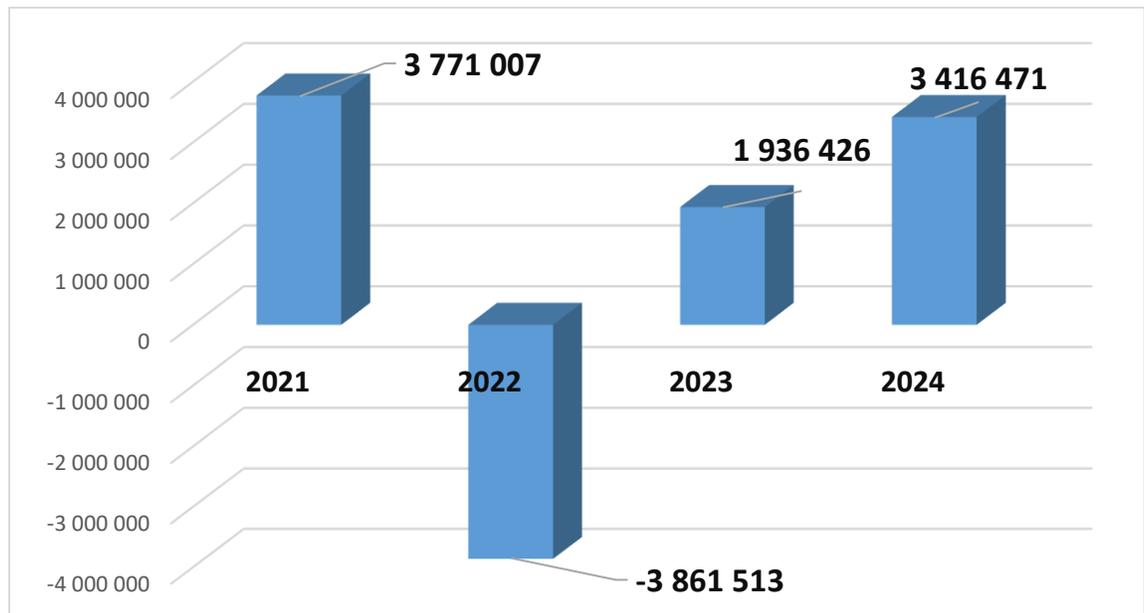

Рис. 2.1. Динаміка чистого прибутку АБ «УКРГАЗБАНК» з 2021 по 2024 роки, тис. грн

У 2021 році банк продемонстрував прибуткову діяльність, отримавши 3 771 007 тис. грн чистого прибутку, який зумовлений не лише кредитними операціями, але й іншими джерелами, зокрема дохід від переоцінки інвестиційної нерухомості. У

наступному році спостерігалось падіння до (3 861 513) тис. грн, що привело до чистого збитку. Така динаміка є наслідком складної економічної ситуації в країні, зокрема, початку повномасштабної війни, що зумовило зниження платоспроможності позичальників, зростання обсягів непрацюючих кредитів, збільшення резервів під кредитні ризики, а також зменшення ділової активності.

У 2023 році ситуація покращилася даний банк отримав позитивний фінансовий результат у розмірі 1 936 426 тис. грн, що свідчить про стабілізацію операційної діяльності. Це стало можливим завдяки оптимізації витрат, збільшенню дохідної бази, зокрема за рахунок кредитування юридичних осіб і зменшенню проблемної заборгованості. У 2024 спостерігаємо відносно зростання прибутку значення якого є близьким до суми 2021 року. Прибуток у розмірі 3 416 471 тис. грн, говорить про стабілізацію діяльності банку та ефективну стратегію управління ризиками, витратами і прибутковістю.

АБ «УКРГАЗБАНК» за 2024 рік продемонстрував зростання прибутковості та вийшов на значення і рівень, який мав у 2021, тобто банк подолав збиткове становище та впорався з труднощами, які були спричинені соціально-економічним становищем країни.

Комісійні доходи залишаються відносно стабільними та не мають значного впливу на загальну прибутковість банку. Сумарне зменшення за три роки становить - 0,9%, що може свідчити про зниження попиту на банківські послуги, пов'язані з платіжним обслуговуванням; спрощення тарифної політики або зміщення акценту банку з комісійної діяльності на процентну.

Підсумовуючи, можна сказати, що кредитні операції залишаються основним джерелом доходу банку, про що свідчить більше ніж 100% зростання процентних доходів у період 2021–2024 рр. Стрімке зростання процентних витрат на 208,6% створює тиск на чисту прибутковість і вимагає оптимізації джерел фінансування. Банк зумів вийти з фази збитковості, що свідчить про ефективне управління активами та адаптацію до складних економічних умов.

2.2. Аналіз кредитних операцій банку

За підсумками діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» за 2022 рік. Можемо побачити, що частка АБ «УКРГАЗБАНК» у активах банківської системи на 01.01.2023 складає 5,6%. Кредитний портфель клієнтів банківської системи протягом 2022 року становить 681 675 031 тис. грн, частка ПАТ «УКРГАЗБАНК» у кредитному портфелі складає 9,5%. Портфель коштів клієнтів банківської системи України на дату 01.01.2023 складає 1 944 059 тис. грн, частка АБ «УКРГАЗБАНК» у портфелі коштів клієнтів складає 5,8%. Протягом 2022 року банк виконував усі взяті на себе зобов'язання вчасно та в повному обсязі.

Активи банку протягом 2024 року склали 198 900 949 тис. грн, тобто збільшившись за 2024 рік на 23 033 566 тис. грн або на 13%.

На дату 01.01.2025:

1. кредитний портфель клієнтів 67 649 476 тис. грн (+4 316 529 тис. грн з початку року), в т. ч.:

– кредитний портфель корпоративного бізнесу 48 564 325 тис. грн (+159 574 тис. грн з початку року);

– кредитний портфель малого та середнього бізнесу становить 11 193 913 тис. грн (+1 546 003 тис. грн з початку року);

– кредитний портфель роздрібного бізнесу становить 7 882 909 тис. грн (+2 602 623 тис. грн з початку року)

2. кошти клієнтів 166 650 480 тис. грн (+12 516 916 тис. грн з початку року), в т. ч.:

– портфель коштів корпоративних клієнтів становить 96 838 576 тис. грн (+5 052 988 тис. грн з початку року);

– портфель коштів клієнтів малого та середнього бізнесу становить 35 984 131 тис. грн (+7 146 070 тис. грн з початку року);

– портфель коштів роздрібних клієнтів 33 827 773 тис. грн (+317 858 тис. грн з початку року).

Таблиця 2.5

Аналіз кредитного портфеля АБ «УКРГАЗБАНК» за 2021-2024 роки, тис.

грн

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	Абсолютне відхилення (2025-2022)	Відносне відхилення (%)
Загальний кредитний портфель, в т.ч.:	55889683	64759128	63332947	67649476	11759793	21,04
Корпоративний бізнес	42799354	51681532	48404751	48564325	5764971	13,47
МСБ	8013390	9168895	9647910	11193913	3180523	39,69
Роздрібний бізнес	5076939	3908701	5280286	7882909	2805970	55,27

Загальний обсяг кредитного портфеля збільшився на 21,04% та становив на кінець 2024 року 67 649 476 тис. грн, що свідчить про загальне розширення кредитної діяльності банку, яка позитивно впливає на його прибутковість, за умови якісного управління ризиками. Корпоративний бізнес є найбільшим сегментом у структурі даного портфеля, який становить 48 564 325 тис. грн за 2024 рік. Зростання свідчить про активну роботу з великим бізнесом, що зазвичай забезпечує стабільні доходи банку. Малий та середній бізнес має високе зростання у 39,69%, що є позитивною тенденцією, оскільки цей сегмент важливий для сталого розвитку економіки та диверсифікації ризиків. Роздрібний бізнес має найбільше зростання у 2 805 970 тис. грн або 55,27%, що може свідчити про нові вигідні кредити для фізичних осіб та зростання попиту, особливо в умовах воєнного стану людям потрібні кошти для покращення побутових умов, а також для можливого ремонту житла через обстріли. Отже, банк приймає участь в економічному відновленні домогосподарств та працює з широким сектором населення.

Взагалі АБ «УКРГАЗБАНК» має позитивну динаміку кредитного портфеля, з особливою увагою до корпоративного сегмента та МСБ, що сприяє підвищенню прибутковості. Зростання обсягів кредитування свідчить про розширення операційної діяльності банку, а також про збалансовану політику ризик-менеджменту.

Найбільшу питому вагу в структурі операційного доходу банку традиційно займають процентні доходи, обсяг яких за 2022 рік збільшився на 2 864 128 тис. грн. (+33%) та на 01.01.2023 досяг 11 566 183 тис. грн. Найбільшу долю в процентних доходах займають доходи корпоративного бізнесу (47%) та доходи від управління активами (33%).

У 2023 році найбільшу частку в непроцентних доходах займають: чистий комісійний дохід, який становить 1 296 771 тис. грн. (у т. ч. 2 260 965 тис. грн. комісійних доходів). А більшу долю в процентних доходах займають доходи казначейського та інвестиційного бізнесу по цінним паперам (50%) та доходи корпоративного бізнесу (35%).

Чистий процентний спред за 2024 рік зріс на 1% від попереднього та склав 6,4%, що свідчить про ефективне управління кредитними та депозитними операціями банку. Та означає, що банк отримує значний дохід від різниці між процентними ставками на кредити та депозити. Процентна маржа складає 6,3%, а у 2023 році-5,1% і вказує на те, що банк отримує помірний прибуток від своєї основної діяльності, а саме через надання кредитів та залучення депозитів.

Рентабельність активів та балансового капіталу банку протягом 2024 року становили 1,6% та 19,0% відповідно. За допомогою цих значень можемо побачити і оцінити ефективне використання активів банку для генерування прибутку, особливого значення набуває показник рентабельності капіталу на рівні 19,0%, що говорить про високий рівень прибутковості для власників банку.

Загалом ці коефіцієнти показують здоровий фінансовий стан банку, ефективне використання активів і капіталу та його стійкість у ринковій конкуренції.

Розглянемо динаміку кредитів та авансів клієнтам «УКРГАЗБАНКА» за період 2021-2024 років.

Таблиця 2.6

Кредити та аванси клієнтам, тис. грн

	31 грудня 2021	31 грудня 2022	31 грудня 2023	31 грудня 2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення, (%)
Юридичні особи	46873919	61201988	58093443	61201988	14328069	30,57
МСБ	8387684	10781717	11012747	10781717	2394033	28,54
Фізичні особи	6511452	5709448	6759984	5709448	-802004	-12,32
Всього кредити та аванси клієнтам	61773055	77693153	75866174	77693153	15920098	25,77
Мінус-очікуванні кредитні збитки	(5883372)	(12934025)	(12533227)	(12934025)	-7050653	119,84
Кредити та аванси клієнтам	55889683	64759128	63332947	64759128	8869445	15,87

Отже, бачимо, що загальний обсяг кредитування збільшився майже на 26%, з 61 773 055 тис. грн у 2021 до 77 693 153 тис. грн у 2024 році, що свідчить про активізацію кредитної діяльності банку та вказує на відновлення ділової активності після впливу пандемії та воєнного стану, таким чином попит на кредитні ресурси відновлюється. Також збільшення обсягів фінансової оренди та кредитів є важливим фактором зростання прибутковості банку, якщо ризики є контрольованими.

У структурі переважає сегмент кредитів наданих юридичним особам та бачимо, що банк продовжує орієнтацію на кредитування великого бізнесу, що може забезпечити високу дохідність, але потребує ретельного управління ризиками неповернення. МСБ має високий приріст серед усіх категорій, який дорівнює 2 394 033 тис. грн або 28,54% цей напрям має великий потенціал і є важливим так як малий та середній бізнес є основою для розвитку економіки України.

Суттєве зростання резервів з -5 883 372 тис. грн у 2021 році до -12 934 025 тис. грн у 2024 році свідчить про обережний підхід банку до оцінки своїх кредитних

ризиків, відносно зростання яких є 119,84%. Банки створюють такі резерви, щоб захистити себе від неповернення кредитів, особливо в умовах нестабільної економічної ситуації. Це також є ознакою відповідального підходу до забезпечення фінансової стабільності та управління кредитним портфелем.

Після врахування резервів чистий обсяг кредитів клієнтам зріс з 55 889 683 тис. грн до 64 759 128 тис. грн у 2024 році. Абсолютне зростання складає 8 869 445 тис. грн та засвідчує, що ефективність кредитного портфеля банку насправді зросла, незважаючи на збільшення резервування. Таким чином, банк зміг одночасно збільшити обсяг кредитування, зберігаючи при цьому збалансовану політику управління ризиками.

На 31 грудня 2022 року, кредити та аванси клієнтам включали кредити клієнтам в сумі 60 654 тис. грн, а у 2021- 95 847 тис. грн, контрактні умови яких не відповідають умовам базової кредитної угоди, та які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток (СВПЗ).

Протягом 2022 року, кредити та аванси включали кредити клієнтам в сумі 2 245 тис. грн (2021: 1 674 тис. грн), що утримувались в рамках бізнес-моделі, метою якої є утримання фінансових активів для отримання контрактних грошових потоків та продажу, що свідчить про активний розвиток кредитного портфеля банку. Водночас загальний обсяг реструктуризованої але непростроченої заборгованості зменшився на 296 032 тис. грн порівняно з 2021 роком і становить 1 964 393 тис. грн, що може вказувати на покращення платоспроможності позичальників або ефективність реструктуризаційних заходів.

Протягом 2022 року вартість заставного майна, яке було використано для погашення кредитів клієнтам, становить 8 277 тис. грн.

Погіршення якості кредитного портфелю в 2022 році відбулось внаслідок повномасштабного військового вторгнення російської федерації на територію України. З початку повномасштабного вторгнення, майже увесь кредитний портфель банку, що діяв на той час, прямо чи опосередковано зазнав впливу від військових дій

російської федерації. Даний вплив проявився у поступовому русі валової балансової вартості зі Стадії 1 до Стадій 2/3 та зі Стадії 2 до Стадії 3. Дані про ці стадії наданні у додатку (Д) в тис. грн.

Протягом дії 2023 року сума кредитів, наданих юридичним особам та малому і середньому бізнесу на окупованих територіях, зросла до 2 775 432 тис. грн, що перевищує показник 2022 року 2 491 580 тис. грн, а сформований резерв у розмірі 2 054 354 тис. грн покриває понад 82% цієї суми, що свідчить про значну очікувану втрату за 2022 рік. Вже у 2023 резерв під ці кредити значно збільшився до 2 524 078 тис. грн. Стосовно кредитів фізичним особам, заставне майно яких знаходиться на окупованих територіях, резерв 2022 року покриває лише 37% від загального обсягу 172 584 тис. грн, що може вказувати на потенційні ризики для банку у випадку подальшого погіршення ситуації. Отже, високий рівень резервування демонструє консервативний підхід банку до управління кредитними ризиками, але також свідчить про значний вплив військових дій на фінансовий стан позичальників.

На кінець 2023 року сума кредитів, наданих фізичним особам, заставне майно яких знаходиться на окупованих територіях, зменшилася до 60 056 тис. грн порівняно з 172 584 тис. грн у 2022 році. Водночас резерв під ці кредити скоротився до 43 826 тис. грн (у 2022 році – 64 009 тис. грн). Зменшення обсягу таких кредитів може свідчити про поступове погашення заборгованості, списання проблемних активів або зміну підходів банку до кредитування в зонах підвищеного ризику. За 2024 рік, вартість заставного майна, що призначене для погашення кредитів та авансів клієнтам становить у сумі 69 434 тис. грн, а за 2023 рік, банком не здійснював погашення кредитів і авансів клієнтам за рахунок заставного майна.

Також АБ «УКРГАЗБАНК» є уповноваженою особою-учасником державної програми доступного іпотечного кредитування фізичним особам «ЄОселя». За 2023 рік, сума кредитів фізичним особам виданих в рамках даної програми складає 2 363 423 тис. грн, порівняно з 2022 роком – 35 177 тис. грн. У 2024 році ця сума зросла до 5 956 126 тис. грн.

Очікувані кредитні збитки за кредитами клієнтам та фінансовою орендою за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року, були такими:

Таблиця 2.7

Очікувані збитки за кредитами клієнтам та фінансовою орендою у 2022 році,

тис. грн

Юридичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2022 року	406403	1354074	2283053	31035	4074565
Нові активи	816018	57104	48604	16750	938476
Погашені активи	(73619)	(150522)	(27713)	-	(251854)
Переведенні у стадію 1	121016	(119711)	(1305)	-	-
Переведенні у стадію 2	(1142648)	1410664	(268016)	-	-
Переведенні у стадію 3	(985)	(3642688)	3643673	-	-
Зміна резерву	(110065)	1285535	3124756	142191	4442417
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	(390283)	(1159618)	6519999	158941	5129039
Зміна знецінених відсотків	-	-	240506	2581	243087
Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(990593)	-	(990593)
Курсові різниці	57262	571477	426711	8907	1064357
На 31 грудня 2022 року	73382	765933	8479676	201464	9520455

МСБ	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2022 року	25298	76931	272065	-	374294
Нові активи	40991	-	3340	-	44331
Погашені активи	(2124)	(4502)	(12016)	-	(18642)
Переведенні у стадію 1	45658	(36093)	(9565)	-	-
Переведенні у стадію 2	(56129)	319412	(263283)	-	-
Переведенні у стадію 3	(16518)	(351449)	367967	-	-
Зміна резерву	12304	32109	1042388	-	1086801
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	24182	(40523)	1128831	-	1112490
Зміна знецінених відсотків	-	-	51903	-	51903

Продовження табл. 2.7

Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(12487)	-	(12487)
Курсові різниці	95	53904	32623	-	86622
На 31 грудня 2022 року	49575	90312	1472935	-	1612822

Згідно даних можемо побачити, що загальний обсяг резервів для юридичних осіб зріс до 9 520 455 тис. грн., що свідчить про значний рівень очікуваних збитків. Стосовно МСБ резерви зросли до 1 612 822 тис. грн., це також вказує на підвищені ризики. Також бачимо, що формування найбільших резервів у 3-й стадії для юридичних осіб, які становлять 8 479 676 тис. грн та МСБ 1 472 935 тис. грн свідчить про високий рівень кредитного ризику та значну частку проблемних активів у портфелі банку. Це вказує на погіршення фінансового стану позичальників. Ще вагомий вплив має війна та макроекономічні чинники так як бізнес юридичних осіб та МСБ на окупованих чи постраждалих територіях зазнав значних втрат, що призвело до неможливості обслуговування кредитів.

Таблиця 2.8

Очікувані збитки за кредитами і авансами клієнтам за 2023 рік, тис. грн

Юридичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2023 року	73382	765933	8479676	201464	9520455
Нові активи	123066	-	-	9228	132294
Погашені активи	(30170)	(3976)	(63380)	-	(97526)
Переведенні у стадію 1	21929	(21929)	-	-	-
Переведенні у стадію 2	(42040)	1464248	(1422208)	-	-
Переведенні у стадію 3	(42175)	(45006)	87181	-	-
Зміна резерву	(63383)	(1881244)	1618015	(7183)	(333795)
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	(32773)	(487907)	219608	2045	(299027)
Зміна знецінених відсотків	-	-	528640	16837	545477

Продовження табл. 2.8

Списано або припинено внаслідок модифікації визнання суттєвої	-	-	(384260)	-	(384260)
Курсові різниці	281	1559	299643	4564	306047
На 31 грудня 2023 року	40890	279585	9143307	224910	9688692

МСБ	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2023 року	49575	90312	1472935	-	1612822
Нові активи	22382	-	13	-	22395
Погашені активи	(995)	(687)	(15650)	-	(17332)
Переведенні у стадію 1	31674	(28899)	(2775)	-	-
Переведенні у стадію 2	(32312)	50783	(18471)	-	-
Переведенні у стадію 3	(346)	(21781)	22127	-	-
Зміна резерву	(48958)	(78463)	(245372)	(628)	(373421)
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курскових різниць</i>	(28555)	(79047)	(260128)	(628)	(368358)
Зміна знецінених відсотків	-	-	136583	-	136583
Списано або припинено внаслідок модифікації визнання суттєвої	-	-	(53429)	-	(53429)
Курсові різниці	16	1535	35668	-	37219
На 31 грудня 2023 року	21036	12800	1331629	(628)	1364837

Протягом 2023 року обсяг кредитних збитків стосовно юридичних осіб зріс на 168 237 тис. грн або 1,77%. Найбільша частка знаходиться у Стадії 3 та на кінець 2023 дорівнює 9 143 307 тис. грн, що складає 94,4% портфеля і вказує на зростання проблемної заборгованості і має високий кредитний ризик, що зменшує прибуток і потребує посиленого контролю. Погашені активи у сумі 97 526 тис. грн і з яких найбільше погашено у Стадії 3 у розмірі 63 380 тис. грн. Зміна знецінених відсотків дорівнює 528 640 тис. грн у Стадії 3, що говорить про нарощення кредитного ризику. Загальна кількість очікуваних збитків стосовно МСБ скоротилась на 247 985 тис. грн або 15,4%, що говорить про зниження активності або скорочення кредитування в даному сегменті. Частка проблемних кредитів зросла, хоча її абсолютна сума

зменшилась і на кінець року дорівнює 1 331 629 тис. грн. Така частка у розмірі 97,6% є сигналом для банку, так як це сильно скорочує прибуток і потребує реструктуризації та стягнення.

Таблиця 2.9

**Очікувані кредитні збитки за кредитами та авансами клієнтам протягом
2024 року, тис. грн**

Юридичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2024 року	40890	279585	9143307	224910	9688692
Нові активи	144929	-	-	14281	159210
Погашені активи	(8512)	(3080)	(35816)	(10210)	(57618)
Переведенні у стадію 1	78688	(77829)	(859)	-	-
Переведенні у стадію 2	(14381)	435543	(421162)	-	-
Переведенні у стадію 3	(70787)	(21857)	92644	-	-
Зміна резерву	(64974)	(14620)	14442	357970	(293174)
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	64963	347397	(379635)	362041	(394766)
Зміна знецінених відсотків	-	-	450555	-	450555
Списано або припинено визнавання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(245847)	(106979)	(352826)
Курсові різниці	1882	18002	442795	22342	485021
На 31 грудня 2024 року	107735	644984	9411175	502314	10666208

МСБ	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2024 року	21036	12800	1331629	(628)	1364837
Нові активи	51697	-	-	-	51697
Погашені активи	(554)	(1845)	(34322)	-	(36721)
Переведенні у стадію 1	29005	(12891)	(16114)	-	-
Переведенні у стадію 2	(6431)	21216	(14785)	-	-
Переведенні у стадію 3	(4641)	(12881)	17522	-	-
Зміна резерву	(42589)	(1345)	(55906)	-	(97150)
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	(26487)	(5056)	(103605)	-	(82174)
Зміна знецінених відсотків	-	-	75966	-	75966

Продовження табл. 2.9

Списано припинено внаслідок модифікації	або визнання суттєвої	-	-	(115631)	-	(115631)
Курсові різниці		99	(283)	61969	-	61785
На 31 грудня 2024 року		47622	7461	1250328	(628)	1304783

Протягом 2024 року кредитний портфель юридичних осіб збільшився на 977 516 тис. грн або 10,09% та говорить про невелике зростання попиту на кредитування. Частка активів досі є критичною у Стадії 3 та становить 88%. Зросли курсові різниці, що дорівнюють 485 021 тис. грн та які покращили фінансові результати банку. Резерви зменшуються два роки поспіль, але невеликими темпами. Це можливо через покращення стану даного портфеля, а особливо через активи, які були переведені в кращі і безпечні стадії. Скоротилося списання та знецінення відсотків, що має добрий вплив на прибутковість.

У МСБ можемо побачити активний перехід між стадіями, особливо зі Стадії 3 до Стадії 1 перейшло 16 114 тис. грн, а зі Стадії 3 до Стадії 2-21 216 тис. грн, що говорить про покращення якості портфеля в даному сегменті. Збільшились нові активи у Стадії 1 на 22 395 тис. грн або 130,8%, тобто відновлюється кредитування бізнесу в Україні і відбувається це з низьким рівнем ризику для банку.

Тепер розглянемо ситуацію стосовно фізичних осіб.

Таблиця 2.10

Очікувані збитки за кредитами фізичних осіб протягом 2022 року, тис. грн

Фізичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2022 року	10405	7016	1407404	9688	1434513
Нові активи	2346	2	8014	744	11106
Погашені активи	(1830)	(5888)	(33574)	-	(41292)
Переведенні у стадію 1	249135	(71682)	(177453)	-	-
Переведенні у стадію 2	(35113)	43950	(8837)	-	-
Переведенні у стадію 3	(858)	(107798)	108656	-	-
Зміна резерву	(148661)	164961	178134	(3826)	190608

Продовження табл. 2.10

<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	65019	23545	74940	(3082)	160422
Зміна знецінених відсотків	-	-	67255	350	67605
Списано або припинено визнавання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(232585)	-	(232585)
Курсові різниці	2039	119	368634	-	370792
На 31 грудня 2022 року	77463	30680	1685648	6956	1800747

Спостерігаємо суму у 1 800 747 тис. грн в загальному обсязі резервів на кінець 2022 року. Також найбільша частка резервів сформована у 3-й стадії – 1 685 648 тис. грн., що вказує на високий рівень проблемної заборгованості. Значний обсяг кредитів переведено до 3-ї стадії дефолту:

- зі 2-ї стадії до 3-ї переведено 108 656 тис. грн;
- з 1-ї стадії до 3-ї – 177 453 тис. грн.

Це свідчить про погіршення платоспроможності позичальників та зростання неповернення кредитів. Бачимо, що на формування резервів вплинули курсові коливання – збільшення резерву за рахунок курсової різниці склало 370 792 тис. грн. Також АБ «УКРГАЗБАНК» списав як визнані витрати 232 585 тис. грн., що засвідчує про значний рівень неповернення заборгованості.

Підсумовуючи можемо сказати, що даний банк протягом 2022 року суттєво збільшив резерви на очікувані кредитні збитки за кредитами фізичних осіб. Основними причинами стали перехід значної кількості кредитів у дефолт, списання безнадійних боргів та вплив макроекономічних факторів. Що свідчить про значні ризики у сегменті фізичних осіб та необхідність консервативного підходу до кредитної політики у майбутньому. Даний підхід дозволяє банку зберігати фінансову стабільність і зменшує потенційні втрати, забезпечуючи більш надійне управління кредитним портфелем.

Таблиця 2.11

Очікувані збитки за кредитами фізичних осіб за 2023-2024 роки, тис. грн

Фізичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2023 року	77463	30680	1685648	6956	1800747
Нові активи	27389	-	2058	2316	31763
Погашені активи	(3145)	(4059)	(41791)	(20)	(49015)
Переведенні у стадію 1	143454	(44682)	(98772)	-	-
Переведенні у стадію 2	(42807)	59494	(16687)	-	-
Переведенні у стадію 3	(9414)	(71601)	81015	-	-
Зміна резерву	(181835)	34451	(122815)	3142	(267057)
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	(66358)	(26397)	(196992)	5438	(284309)
Зміна знецінених відсотків	-	-	33204	1220	34424
Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(114086)	(231)	(114317)
Курсові різниці	-	(10)	43163	-	43153
На 31 грудня 2023 року	11105	4273	1450937	13383	1479698

Фізичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2024 року	11105	4273	1450937	13383	1479698
Нові активи	9089	2	-	231	9322
Погашені активи	(1410)	(3335)	(25047)	-	(29792)
Переведенні у стадію 1	33444	(16189)	(17255)	-	-
Переведенні у стадію 2	(6549)	8248	(1699)	-	-
Переведенні у стадію 3	(6378)	(17996)	24374	-	-
Зміна резерву	(7614)	30133	275923	(1337)	297105
<i>Всього витрат на формування резерву до врахування впливу курсових різниць</i>	20582	863	256296	(1106)	276635
Зміна знецінених відсотків	-	-	10658	-	10658
Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	(695)	(738)	(1427939)	(16)	(1429388)
Курсові різниці	4	3	89403	-	89410
На 31 грудня 2024 року	30996	4401	379355	12261	427013

У 2023 році АБ «УКРГАЗБАНК» мав значну частину проблемних кредитів у Стадії 3 на суму 1 450 937 тис. грн, а вже за 2024 рік загальний обсяг активів фізичних осіб зменшився на 1 052 685 тис. грн або 71%, що свідчить про скорочення знецінених активів, які перебували у Стадії 3. Більша частина була переведена до Стадії 1, а саме 33 444 тис. грн, що є добрим показником і говорить про зростання платоспроможності деяких позичальників. Хоча і відбулося списання і погашення активів даний банк таки сформував резерви у розмірі 297 105 тис. грн, що вказує на розумну стратегію управління кредитним ризиком. Гарний вплив мали курсові різниці, які збільшили резерви на 89 410 тис. грн у 2024 році порівняно з попереднім у розмірі 43 153 тис. грн.

Отже, АБ «УКРГАЗБАНК» має добру політику управління кредитним портфелем фізичних осіб. Також продемонстрував скорочення проблемної заборгованості та мав позитивний вплив від курсових змін, що покращують фінансову стійкість банку і скорочують кредитний ризик. Дані зміни напряму впливають на прибуток банку і можуть збільшувати його у наступних роках.

Розглянемо кредити та інші залишки з банками АБ «УКРГАЗБАНК»

Таблиця 2.12

Кредити та інші залишки з банками АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

	31 грудня 2021	31 грудня 2022	31 грудня 2023	31 грудня 2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносна відхилення, (%)
1	2	3	4	5	6	7
Кошти за угодами зворотного РЕПО	487776	399168	448160	296916	-190860	-39,13
Поточні рахунки у банках у банківських металах	191873	276538	321371	419412	227539	118,59
Строкові кошти зі строком погашення понад 90 днів або простроченні	10832	14521	-	-	-	-

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6	7
Інші кошти у банках	4404888	1746694	864360	708445	-3696443	-83,92
Всього	5095369	2436921	1633891	1424773	-3670596	-72,04
Мінус-очікуванні кредитні збитки	(14219)	(16352)	(680)	(507)	13712	-96,43
Кредити та інші залишки з банками	5081150	2420569	1633211	1424266	-3656884	-71,97

Загальний обсяг кредитів та інших коштів з банками зазнав скорочення у 2024 та відносно відхилення якого дорівнює -72,04%, що може виступати змінами в кредитній політиці банку та зменшенням рівня співпраці з іншими фінансовими установами.

Позитивною тенденцією є зростання обсягу коштів на поточних рахунках у банках у банківських металах, які за аналізований період зросли на 227 539 тис. грн або 118,59% це може свідчити про переорієнтацію банку на менш ризиковані або більш стабільні інструменти збереження вартості в умовах економічної нестабільності. Натомість стаття «Інші кошти у банках» знизилась з 4 404 888 тис. грн до 708 445 тис. грн у 2024 році та говорить про скорочення банком обсягів тимчасово вільних коштів, розміщених у банках-контрагентах або зміну політики ліквідності.

Показник очікуваних кредитних збитків зменшився на 13 712 тис. грн або 96,43%, що є позитивною динамікою, оскільки вона вказує на зміну методів формування резервів за кредитними операціями або виступає покращенням якості активів банку.

Інші кошти у банках включають гарантійні депозити, розміщені переважно у зв'язку з клієнтськими операціями, як наприклад, акредитиви, фінансові гарантії та гарантії виконання зобов'язань, операції платіжними картками.

За 2023 рік кредити та інші залишки з банками обліковуються за амортизованою собівартістю, за виключенням поточних рахунків банків у банківських металах в сумі

321 371 тис. грн, а у 2024 в сумі 419 412 тис. грн, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки або збитки та у 2022- 276 538 тис. грн.

Протягом 2023 року відзначається зменшення концентрації кредитних операцій в окремих банках. Кредити та інші залишки з банками у сумі 1 235 027 тис. грн, які становлять 75,59% від загальної суми, розміщені в трьох банках. Це на 9,44% менше, ніж у 2022 році, коли на ті ж банки припадало 85,03% від загальної суми, що становила 276 538 тис. грн. У 2024 році ця сума становить 1 017 227 тис. грн та дорівнює 71,40% від загальної суми, що розміщені в трьох банках.

На кінець даного року кошти за угодами зворотного РЕПО були забезпечені облігаціями внутрішніх державних позик (ОВДП) за справедливою вартістю, яка дорівнює 313 723 тис. грн. Це свідчить про використання банком стабільних і надійних інструментів для забезпечення зобов'язань, таких як державні облігації, що підвищує безпеку операцій і зменшує кредитні ризики.

Протягом трьох років АБ «УКРГАЗБАНК» за кредитами та іншими залишками з банками не виявив подію збільшення кредитного ризику та класифікує ці активи у Стадії 1 з огляду на їх короткостроковість та швидкий термін оновлення на балансі. Таким чином даний банк забезпечує високу ліквідність активів та мінімізує потенційні ризики, пов'язані з кредитними операціями між банками.

Проаналізуємо данні стосовно загальної суми кредитного портфелю за типами забезпечення:

Таблиця 2.13

Види застави за наданими кредитами АБ !УКРГАЗБАНК», тис. грн

31 грудня 2021					
Тип забезпечення	Корпоративний бізнес	МСБ	Роздрібний бізнес	Всього	Із них у Стадії 3 та ПСКЗ
Депозити	4318358	242936	7278	4568572	14367
Нерухомість	19143913	3321681	2156106	24621700	2952677
Інші активи	13652495	3999425	2267334	19919254	528998
Без забезпечення	9759153	823642	2080734	12663529	2102825
Всього кредитів	46873919	8387684	6511452	61773055	5598867

Продовження табл. 2.13

31 грудня 2022					
Тип забезпечення	Корпоративний бізнес	МСБ	Роздрібний бізнес	Всього	Із них у Стадії 3 та ПСКЗ
Депозити	2914698	371632	4751	3291081	85474
Нерухомість	25852654	3355331	2262951	31470936	9456049
Інші активи	22524677	5412075	1471284	29408036	5042991
Без забезпечення	9909959	1642679	1970462	13523100	4995222
Всього кредитів	61201988	10781717	5709448	77693153	19579736

31 грудня 2023					
Тип забезпечення	Корпоративний бізнес	МСБ	Роздрібний бізнес	Всього	Із них у Стадії 3 та ПСКЗ
Депозити	803508	411225	16	1214749	38249
Нерухомість	23851987	3628470	4374445	31854902	9931167
Інші активи	17599772	5443654	745687	23789113	4659795
Без забезпечення	15838176	1529398	1639836	19007410	5438280
Всього кредитів	58093443	11012747	6759984	75866174	20067491

31 грудня 2024					
Тип забезпечення	Корпоративний бізнес	МСБ	Роздрібний бізнес	Всього	Із них у Стадії 3 та ПСКЗ
Депозити	1093508	323253	58	1416819	399164
Нерухомість	25109791	3586494	5169478	33865763	9265320
Інші активи	17577042	6672325	384644	24634011	2767780
Без забезпечення	15450192	1916624	770555	18137371	4809928
Всього кредитів	59230533	12498696	6324735	78053964	17242192

Представлені у даній таблиці суми відображають балансову вартість кредитів до вирахування суми очікуваних кредитних збитків, а не справедливую вартість застави. Банк оцінює справедливую вартість застави під час: надання кредиту, зміни структури застави за кредитним договором, реалізації застави у разі неспроможності позичальника погасити кредит, а також у випадках та з регулярністю, передбачених законодавством України.

Протягом аналізованих років інші активи включають рухоме майно, товари в обігу, тощо. У 2024 році загальна сума кредитного портфеля зросла на 26,3% порівняно з 2021 та є позитивною для обсягів діяльності, але зростання ризикових кредитів нівелює цей ефект та загальна сума у 2024 становила 78 053 964 тис. грн, що

на 2 187 790 тис. грн більше, ніж у 2023 році і може свідчити про збільшення активного кредитування. Кредити під нерухомість у 2024 році склали 33 865 763 тис. грн, що на 2 010 861 тис. грн більше від попереднього. Таке зростання відбулося за рахунок роздрібного бізнесу (+795 033 тис. грн) та корпоративного сегмента (+1 257 804 тис. грн).

Кредити під депозити протягом 2021-2024 років зменшилися на 3 151 753 тис. грн з 4 568 572 тис. грн до 1 416 819 тис. грн. Найбільше скорочення відбулося в корпоративному бізнесі (-3 224 850 тис. грн). Зменшення обсягу кредитів під депозити та інші активи може вказує на зміну політики банку щодо забезпечення.

Обсяг незабезпечених кредитів у 2024 році зріс на 43,2% порівняно з 2021 роком і говорить про готовність банку приймати на себе більший рівень ризиків або що є потреба у фінансуванні навіть без застави. Дана тенденція відображає активну кредитну політику АБ «УКРГАЗБАНК» та розширює доступ до позик для різних категорій позичальників, але така тенденція потребує посиленого контролю портфеля.

Стосовно аналізу кредитів у Стадії 3 та ПСКЗ (проблемні кредити) їх загальна сума у 2024 році становила 17 242 192 тис. грн, що на 2 825 299 тис. грн менше, ніж у 2023 році 20 067 491 тис. грн. Але порівняно з 2021 роком спостерігаємо збільшення у три рази та відносне зростання становить майже 208% від 2021. Збільшення таких кредитів засвідчує про зростання рівня дефолтів позичальників та потенційно несе ризику для фінансової стійкості банку.

Розглянемо видачу кредитів клієнтам по галузям економіки України:

Таблиця 2.14

Розподіл кредитування по галузям економіки, тис. грн

	31 грудня 2021	31 грудня 2022	31 грудня 2023	31 грудня 2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Віднос не відхилен ня (%)
1	2	3	4	5	6	7
Електроенергетика	9877636	10966784	12164048	9999229	121593	1,23

Продовження табл. 2.14

1	2	3	4	5	6	7
Сільське господарство та харчова промисловість	5419268	11555348	12059443	13242069	7822801	144,35
Видобування, торгівля газом та паливом	9615107	13415120	11730922	13713375	4098268	42,62
Торгівля	5289190	10334202	10734023	12050616	6761426	127,83
Фізичні особи	6511452	5709448	6759984	8309922	1798470	27,62
Нерухомість	5321848	6030442	5627296	6106308	784460	14,74
Виробництво	3762229	4063849	3557854	5645224	1882995	50,05
Транспорт	3904958	4440555	3419613	3859964	-44994	-1,15
Будівництво	1791889	2051572	2164065	3440822	1648933	92,02
Металургія	1683878	1821325	1983776	492151	-1191727	-70,77
Сфера обслуговування	1673654	1941336	1836919	1942744	269090	16,08
Фінансові послуги	276410	208207	620674	1083040	806630	291,82
Муніципалітет	3340519	1795762	432482	105810	-3234709	-96,83
Телекомунікації	32163	29958	27390	39849	7686	23,90
Інше	3272854	3329245	2747685	16357	-3256497	-99,50
Всього	61773055	77693153	75866174	80047480	18274425	29,58

За допомогою даних бачимо, що відбулося зростання обсягу кредитування в економіці України. Загальний обсяг кредитного портфеля зріз з 61 773 055 тис. грн до 80 047 480 тис. грн у 2024 році та має абсолютне зростання на 18 274 425 тис. грн.

Найбільше зростання кредитування відбулось в таких галузях: сільське господарство та харчова промисловість мають найвищий приріст, який дорівнює 7 822 801 тис. грн або 144,35%, що свідчить про стратегічну підтримку аграрного сектору, який має велике значення для економіки країни, особливо в умовах воєнного часу. Фінансові послуги зросли до 1 083 040 тис. грн у 2024 році та мають відносне збільшення 291,82% - це може бути результатом активізації фінансового сектору, нових фінансових інструментів і технологій. Торгівля збільшилася на 6 761 426 тис.

грн (127,83%), що виступає активізацією внутрішнього ринку та попиту на оборотні кошти серед торгових підприємств.

Електроенергетика зросла з 9 877 636 тис. грн до 12 164 048 тис. грн протягом 2021-2023 років, зростання зумовлено підвищенням потреби у стабільному енергозабезпеченні, особливо в умовах енергетичної кризи та пов'язано з розвитком і відбудовою енергетичної інфраструктури. У 2024 дана галузь зменшилась на 2 164 819 тис. грн від попереднього року. Також будівництво та виробництво показали зростання на 1 648 933 тис. грн та 1 882 995 тис. грн відповідно, що говорить про поступове відновлення проектів інфраструктури України.

Зменшення зазнали такі статті як: муніципалітет скоротився на 96,83% та становить 105 810 тис. грн за 2024 рік це може бути результатом скорочення місцевого бюджету або зміни пріоритетів фінансування. Не суттєвого зменшення зазнав транспорт на 44 994 тис. грн або (-1,15%), що може бути пов'язане з логістичними складнощами в умовах війни та мати зниження обсягів перевезень.

Зростання обсягів кредитування вказує на поступову активізацію фінансового сектора та підвищення довіри до банків з боку суб'єктів господарювання. Незважаючи на досить нелегкі випробування у соціально-економічній сфері країни, банки все ж таки мають здатність мобілізувати ресурси та спрямовувати їх у найбільш критично важливі галузі України. Це може служити основою для подальших досліджень стосовно того, наскільки добре працюють банки під час кризових ситуацій, а також для розробки антикризової кредитної політики.

Взагалі діяльність АБ «УКРГАЗБАНК» є доброю та демонструє позитивну динаміку розвитку. Позитивна динаміка кредитування свідчить про ефективність банківської стратегії та можливість подальшого зростання. Високий рівень капіталу та контроль ризиків дозволяють банку адаптуватися до змін економічного середовища та зберігати стабільність. Таким чином ПАТ «УКРГАЗБАНК» розвивається, має хороші перспективи і ефективну стратегію управління фінансовими ризиками стосовно кредитних операцій.

2.3. Оцінка дохідності кредитного портфелю АБ «УКРГАЗБАНК»

За підсумками 2024 року АБ «УКРГАЗБАНК» досяг значного фінансового результату та отримав чистий прибуток у розмірі 2 911 438 тисяч гривень, що перевищує 975 013 тис. грн порівняно з попереднім роком та свідчить про ефективне управління і стійке фінансове становище банку у 2024 році.

Тільки за перше півріччя 2024 року банк отримав 3 300 000 тис. грн чистого прибутку, що на 1 363 575 тис. грн більше, ніж за весь 2023 рік. А за 9 місяців 2024 року чистий прибуток зріс до 4 700 000 тис. грн, що на 1 700 000 тис. грн більше, ніж за аналогічний період 2023 року.

За даними НБУ на дату 01.06.2024 р. банк має достатні успіхи та посідає:

- 3-тє місце за розміром чистого кредитного портфелю юридичних осіб (57 900 000 тис. грн);
- 4-тє місце за розміром коштів юридичних осіб (125 400 000 тис. грн);
- 5-тє місце за розміром чистих активів (185 400 000 тис. грн) [32].

Данні показники свідчать про сильні позиції АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку корпоративного кредитування та залучення коштів від юридичних осіб, а також про його загальну фінансову стійкість. Третє місце за розміром чистого кредитного портфелю юридичних осіб є доволі високим показником, що свідчить про довіру компаній до банку та ефективність його кредитної політики. Також це означає, що даний банк активно кредитує бізнес та корпоративних клієнтів, що є важливим джерелом доходу.

Четверте місце за розміром коштів юридичних осіб (125 400 000 тис. грн) свідчить про високий рівень залучених коштів та означає, що бізнес активно розміщує свої гроші в АБ «УКРГАЗБАНК» тобто депозити, поточні рахунки. Це демонструє довіру бізнес-клієнтів до надійності банку. Велика сума залучених коштів дає можливість банку для активного кредитування бізнесу.

Чисті активи — це загальний обсяг активів банку за вирахуванням зобов'язань, що є важливим індикатором фінансової стійкості банку. Отже, п'яте місце показує, наскільки великим є банківський бізнес і його фінансова стабільність. Доволі високий рівень активів дає банку можливість диверсифікувати бізнес-моделі та розширювати присутність на ринку. Також банки з достатньою кількістю активів краще можуть справитись з фінансовими кризами так як мають більше резервів та можливостей для маневру.

Таблиця 2.15

Частка доходів від кредитних операцій АБ «УКРГАЗБАНК»

Показник	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
Доходи від кредитних операцій, тис. грн	4578610	7455749	8643086	9244018	4665408	101,89%
Частка в процентних доходах	52,62%	64,46%	49,76%	44,54%	-	-8,08
Частка в загальних доходах	40,44%	52,72%	43,87%	39,87%	-	-0,57

За допомогою таблиці бачимо, що відбулося зростання доходів від кредитних операцій, але їх частка в процентних доходах зменшилась до 44,54% та відхилення є меншим на 8,08 порівняно з 2021 роком, що говорить про диверсифікацію джерел процентного прибутку банку, що може бути через збільшення доходів від інвестицій в цінні папери або інших активів. Показник частки кредитних доходів у загальних доходах банку, скоротився з 40,44% до 39,87% у 2024 році, що свідчить про диверсифікацію джерел доходів банку. Хоча обсяги кредитних доходів суттєво зросли, їхня частка в загальній структурі доходів поступово знижується. Це свідчить, що банк зміцнює стабільність своєї дохідної бази завдяки розвитку альтернативних напрямів діяльності, зменшуючи залежність від кредитних операцій.

Рис. 2.2. Частки у доходах від кредитних операцій АБ «УКРГАЗБАНК»

За допомогою діаграми бачимо, що доходи від кредитних операцій у 2024 році зросли на 4 665 408 тис. грн або 101,89% порівняно з 2021 роком, що є позитивною динамікою, яка вказує на збільшення кредитної активності банку та краще і ефективне управління кредитним портфелем.

Протягом 3 років АБ «УКРГАЗБАНК» мав стійке зростання доходів від кредитних операцій, але зниження їх частки в процентних доходах протягом 2023-2024 років може виступати невеликими ризиками в умовах зниження платоспроможності позичальників або зниження попиту кредитних операцій.

Для більшої ефективності та зменшення ризиків банк може розширити свої джерела доходу та посилити свою позицію в непроцентних видах діяльності. Важливим напрямом є розвиток комісійних послуг, інвестиційних продуктів і цифрових сервісів, які можуть забезпечити стабільність прибутку навіть у періоди спаду кредитної активності. Крім того, диверсифікація доходів дозволить банку підвищити конкурентоспроможність та зміцнить фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

Рис. 2.3. Підсумки акціонерного банку АБ «УКРГАЗБАНК» за 2023 рік

Отже, даний рисунок демонструє дуже гарні показники банку так як прибуток до оподаткування дорівнює 4 660 902 тис. грн, а чистий — 1 936 425 тис. грн, що вказує на прозору та легальну фінансову звітність. Отримання чистого прибутку майже 2 000 000 тис. грн говорить про ефективну діяльність та добре управління ризиками, витратами і банківськими операціями. Зростання активів на 31% свідчить про збільшення діяльності, кількості клієнтів або обсягів кредитування та інвестування. Активи на суму 175 812 933 тис. грн дають можливість бути одним із найбільших гравців на ринку.

У 2023 році «УКРГАЗБАНК» продемонстрував стабільне зростання прибутку, активів і обсягів клієнтських коштів, підтвердивши свою репутацію одного з провідних банків України. Банк посів третє місце в Україні за обсягами коштів та кредитів юридичних осіб, а також п'яте місце за розміром чистих активів. Такі результати свідчать про високу конкурентоспроможність установи і ефективність її стратегії розвитку.

За допомогою виваженої політиці банку щодо управління активами та зобов'язаннями:

- рентабельність балансового капіталу склала 48,3%;
- рентабельність активів дорівнює 3,8%;
- чиста процентна маржа склала 6,17%;
- показник CIR (відношення операційних витрат до операційних доходів) склав 43,2%;
- показник достатності регулятивного капіталу становить 16,2% [34].

Рентабельність балансового капіталу (ROE) дорівнює 48,3% завдяки ефективному використанню капіталу банку для отримання прибутку. Дане значення значно перевищує середні показники банківського сектору так як зазвичай це 10-20% для стабільних банків України. Але це свідчить про високу прибутковість для акціонерів, а також може означати, що банк проводив деякі ризикові операції. Але він з цим впорався та мав змогу ще на цьому заробити.

Висока процентна маржа означає, що банк отримує значну різницю між процентними доходами та витратами. Це може бути пов'язано з дешевим залученням ресурсів або вигідними умовами кредитування. У банківській сфері вважають, що показник CIR менше 50%– це добре, а більше 60% свідчить про високі витрати. Загалом CIR=43,2% означає високу операційну ефективність та те що банк ефективно контролює свої витрати. Показник достатності регулятивного капіталу 16,2% свідчить про стабільність, надійність та достатній запас капіталу для покриття ризиків.

Стосовно проаналізованих показників маємо змогу побачити, що АБ «УКРГАЗБАНК» демонструє високу прибутковість та ефективне керування кредитним портфелем, особливо висока рентабельність капіталу та активів (ROE = 48,3%, ROA = 3,8%) вказує на прибуткову бізнес-модель даного банку.

У підсумку можемо сказати, що ПАТ «УКРГАЗБАНК» є одним із лідерів корпоративного сегмента ринку. Він має високу довіру бізнесу як у сфері

кредитування, так і стосовно залучення коштів, а значні чисті активи вказують на фінансову стабільність, що важливо для довгострокового розвитку.

Таблиця 2.16

**Дохідність від кредитних операцій по банківській системі та по АБ
«УКРГАЗБАНК»**

Показник	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
Доходи від кредитних операцій системи, тис. грн	112126719	128343135	142844948	167661983	55535264	49,53%
Дохідність кредитних вкладень по системі, %	14,62	17,66	20,77	22,17	7,55	
Доходи від кредитних операцій, банку, тис. грн	4578610	7455749	8643086	9244018	4665408	101,89%
Дохідність кредитних вкладень банку, %	8,19	12,36	13,50	14,13	5,94	

Протягом 2021-2024 років доходи кредитних операцій банківської системи України зросли на 49,53%, що засвідчує збільшення кредитної активності. АБ «УКРГАЗБАНК» мав ще більше зростання доходів від кредитних операцій -101,89% за даний період. Що говорить про ефективну кредитну політику, активне нарощування кредитного портфеля та зростання попиту на банківські послуги (таблиця 2.16, рис. 2.4).

Дохідність кредитних вкладень, що розрахована як співвідношення доходу від кредитних операцій до середньої суми кредитних вкладень у відсотках, по системі показує зростання на 7,55 %.

Дохідність кредитних операцій банку також демонструє поступове зростання, що може говорити про високі темпи розвитку кредитного ринку та стійку позицію АБ «УКРГАЗБАНК» щодо кредитування.

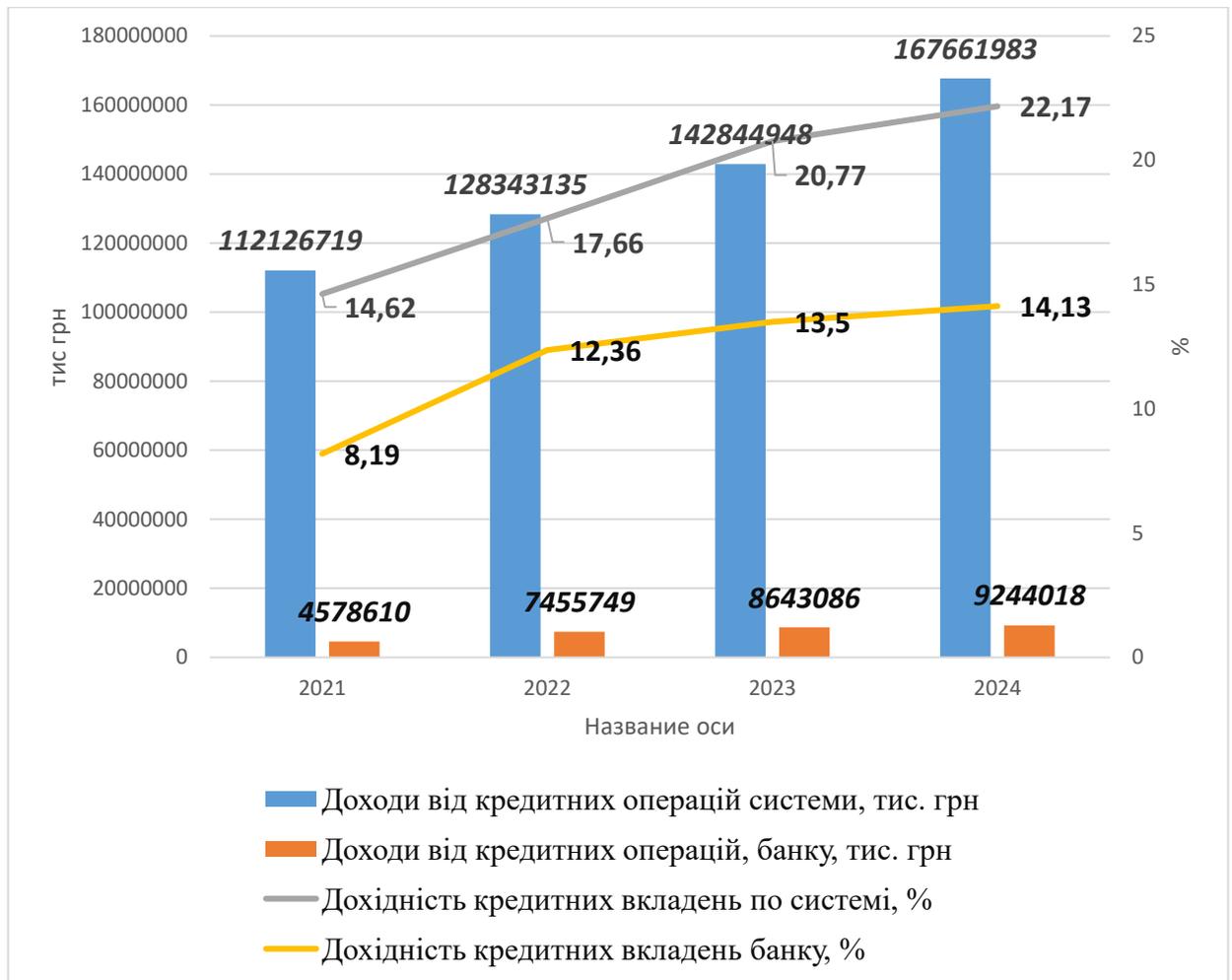

Рис. 2.4. Динаміка доходності від кредитних операцій по банківській системі та по АБ «УКРГАЗБАНК»

Дохідність кредитних операцій банківської системи та за групами банків демонструє сталу позитивну тенденцію. По банківській системі протягом аналізованого періоду показник доходності кредитних вкладень зріс на 7,6 %. Найвищим цей показник спостерігаємо за групою банків з державною часткою, станом на 01.01.2025 р. – 43,3 %, а зростання становило 27,7 %. Банки з приватним капіталом показують доходність кредитних вкладень на рівні 25,69 %, а зріст – 8,3 %.

Аналогічні показники по групі банків з іноземним капіталом - 20,45 % та 8,4 % (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Динаміка доходності від кредитних операцій за групами банків, %

З 2021 по 2023 рр. відбулося невелике скорочення загальної суми кредитів по системі з 1 149 567 000 тис. грн до 1 130 774 000 тис. грн, але у 2024 році вже було зростання до 1 298 250 000 тис. грн, відносно відхилення дорівнює 12,93% протягом періоду. Отже, система має зростання після невеликого зниження, що говорить про відновлення кредитування банківської системи. Загальна сума кредитів АБ «УКРГАЗБАНК» має найбільше зростання у 2022-2023 роках, абсолютне відхилення становить 24 085 039 тис. грн та 43,46% за аналізований період. Даний банк демонструє значне зростання кредитного портфеля у порівнянні з ростом системи й свідчить про розширення ринку та активну кредитну політику.

Таблиця 2.17

Аналіз неробочих кредитів по системі і банку та їх частки

Показник	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
Загальна сума кредитів системи, тис. грн	1149567000	1133563000	1130774000	1298250000	148683000	12,93%
Частка неробочих кредитів системи	30,02%	38,12%	37,35%	30,29%	-	0,27
Загальна сума кредитів банку, тис. грн	55424886	72776632758	87264974	79509925	24085039	43,46%
Частка неробочих кредитів банку	10,33%	18,50%	17,42%	17,98%	-	7,65

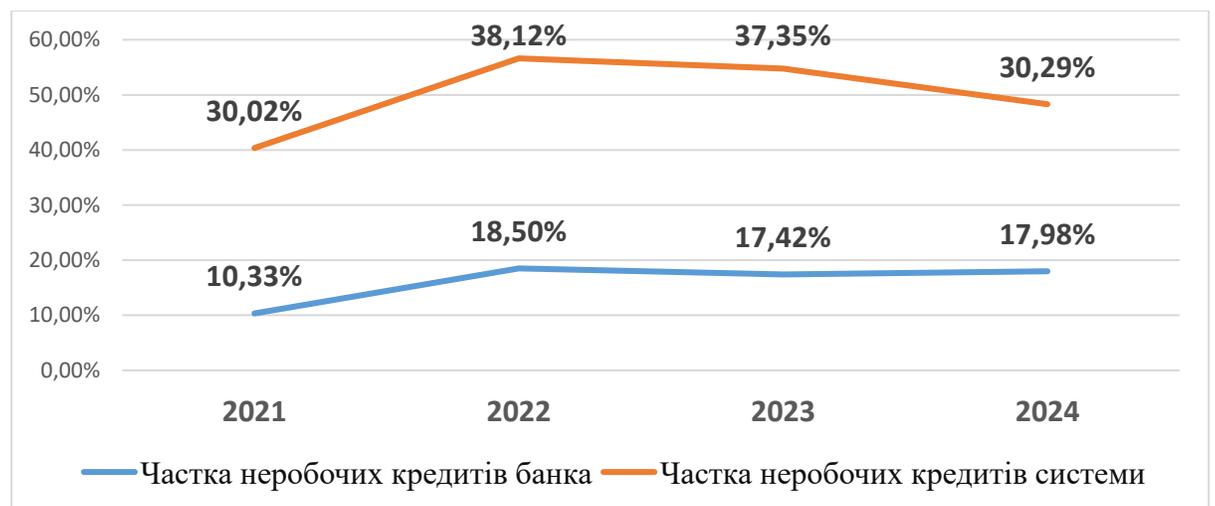

Рис. 2.6. Динаміка часток неробочих кредитів системи та АБ «УКРГАЗБАНК»

Частка неробочих кредитів системи зростала з 2021-2022 роки, а з 2023 р. почала скорочуватися і у 2024 р. суттєво знизилася до 30,29%, майже повернувшись до рівня

2021 року (30,02%). Тобто якість кредитного портфеля системи покращилася у 2024 році, що свідчить про ефективне управління проблемними кредитами.

Частка проблемних кредитів банку також зростала з 2021-2022 рр., а у 2024 році збільшилась до 17,98%. Отже, ПАТ «УКРГАЗБАНК» активно кредитує, але частка проблемних кредитів у порівнянні з системою є нижчою - 17,98% проти 30,29% у системі. Однак, це вказує на ризики у кредитному портфелі банку, тому банк повинен зосередити увагу на подальшому контролі та управлінню ризиками. Хоча невелика тенденція вже є у 2023 році маємо зростання кредитів і зниження частки неробочих, що свідчить про стабілізацію ринку та ефективність внутрішніх заходів банку.

На дату 01.01.2025 р. сума кредитного ризику ПАТ «УКРГАЗБАНК» за кредитами фізичних осіб дорівнює 631 912 тис. грн, кредитний ризик по фізичним особам становить 6,97%, тобто має невелику частку. Основна частина кредитного портфеля зосереджена у класі 1 (8 501 530 тис. грн), де ризики є мінімальними. Найгіршими класом виступає клас 5, який несе високі ризики для банку сума якого дорівнює 528 603 тис. грн, а за 2023 рік сума класу 5 становила 2 041 724 тис. грн, та 2 449 823 904 тис. грн у 2022 році, тобто «УКРГАЗБАНК» скоротив обсяг ризикованого класу на 2 449 295 301 тис. грн протягом 2 років, що має дуже гарну тенденцію. Сума кредитного ризику за 2024 рік даного класу дорівнює 449 073 тис. грн, тобто 84,95%, а у 2023 р. становила 89,41% та 79,55% у 2022 р., що є основною проблемою стосовно неповернення кредитів та впливає на стабільність портфеля і знижує прибуток банку.

Кредитний портфель юридичних осіб протягом 2024 року становить 70 442 080 тис. грн, що є основною частиною у кредитній діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» та становить 88,6% обсягу. Протягом 2023 р. даний портфель становив 79 902 410 тис. грн та займав 91,56% від загального обсягу, а у 2022 році займав 91,31%. На дату 01.01.2025 р. загальна сума кредитного ризику дорівнює 13 662 391 тис. грн, отже рівень ризику становить 19,40%. З 1 по 5 клас суми кредитів мають достатній обсяг, але їх ризик є низьким. У АБ «УКРГАЗБАНК» з 6 по 9 класи становлять невеликий

обсяг та несуть несуттєві ризики. Основною загрозою виступає клас 10, сума якого дорівнює 23 143 808 тис. грн, що є 32,86% всього портфеля та несе 53,36% кредитного ризику. Тоді як минулого року обсяг класу 10 дорівнював 22 613 844 тис. грн і ніс 52,30% ризику, що є меншим на 3,06% від 2022 року. Можемо побачити, що частка ризику знаходиться майже на тому ж рівні і виступає небезпекою для банку.

Отже, більша частина портфеля банку складається за рахунок юридичних осіб, що відповідає моделі розвитку АБ «УКРГАЗБАНК» який орієнтується на корпоративний сегмент, але це створює ризик бути залежним від корпоративних клієнтів. При змінах у великих позичальників чи сферах діяльності де вони працюють, банк може також зазнати істотного впливу.

Так як основною проблемою виступає 5 клас фізичних осіб та 10 клас юридичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» повинен працювати над реструктуризацією кредитів у класах із високим рівнем дефолту. Це допоможе знизити рівень резервування, підвищить ймовірність повернення коштів, а також дозволить зменшити навантаження на капітал та отримувати більший прибуток. У випадку безперспективних боргів даному банку слід зосередити увагу на ефективному стягненні та реалізації заставного майна. Такі дії допоможуть мінімізувати втрати, підвищити оборотність активів і сприятимуть зростанню чистого прибутку банку.

Крім того, важливим напрямом може стати диверсифікація кредитного портфеля за рахунок більш активної роботи з малим і середнім бізнесом та розвиток роздрібного кредитування, що дозволить знизити залежність від обмеженого кола великих клієнтів. Це сприятиме формуванню більш збалансованої структури доходів, підвищить стійкість банку до галузевих ризиків і дозволить розширити клієнтську базу. Залучення МСБ та фізичних осіб відкриє додаткові можливості для розвитку комісійних послуг і цифрових продуктів, які у сучасних умовах стають важливим джерелом непроцентних доходів. Така стратегія підвищить конкурентоспроможність АБ «УКРГАЗБАНК» і зможе забезпечити стабільність, навіть у періоди економічних коливань.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

3.1. Основні фактори і тенденції, які впливають на прибутковість кредитних операцій

Прибутковість кредитних операцій є ключовим показником ефективності банківської діяльності та основним джерелом доходів банків. Вона визначає не лише здатність банку забезпечувати стабільний фінансовий результат, а й рівень його конкурентоспроможності на ринку. Саме кредитні операції формують основу процентних доходів, що безпосередньо впливають на фінансову стійкість банківської установи та її можливість виконувати зобов'язання перед вкладниками й партнерами.

У сучасних умовах мінливого економічного середовища, посилення конкуренції та регуляторних вимог, розуміння факторів, що впливають на прибутковість кредитування, набуває особливої актуальності. Це пов'язано з тим, що банкам необхідно не лише підтримувати оптимальний баланс між дохідністю та ризиковістю кредитних операцій, а й враховувати зовнішні виклики, зокрема макроекономічну нестабільність, рівень інфляції, динаміку облікової ставки Національного банку України, платоспроможність позичальників і тенденції розвитку фінансового ринку.

Також прибутковість кредитних операцій характеризує здатність банку розширювати інвестиційні операції, змінювати різноманітність свого портфеля кредитів і впроваджувати нові банківські продукти та технології. Аналіз внутрішніх факторів, таких як ефективність управління кредитними ризиками, якість кредитного портфеля, структура ресурсної бази та рівень операційних витрат, є важливим для стратегічного планування. Дослідження прибутковості кредитних операцій дозволяє оцінити реальний фінансовий потенціал банку, визначити шляхи підвищення його стійкості та створити основу для довгострокового розвитку, незважаючи на поточні економічні труднощі [19].

Розглянемо фактори, які впливають на прибутковість кредитних операцій банків.

Отже, внутрішніми факторами виступають:

1. Процентна маржа залишається основним джерелом доходу від кредитних операцій. Різниця між процентними ставками за кредитами та депозитами це і є чиста процентна маржа, яка безпосередньо визначає прибутковість банку. Ефективне управління процентною політикою передбачає:

- оптимізацію співвідношення між ставками залучення та розміщення коштів;
- врахування ризикової премії для різних категорій позичальників;
- адаптацію до змін на ринку капіталу та монетарної політики центрального банку.

2. Якість кредитного портфеля. Рівень проблемної заборгованості та створення резервів під кредитні ризики прямо впливає на чистий процентний дохід банку. Основними індикаторами якості кредитного портфеля є:

- частка непрацюючих кредитів (NPL);
- рівень покриття резервами проблемних активів;
- показники міграції кредитів між категоріями якості;
- ефективність роботи з проблемною заборгованістю.

3. Диверсифікація кредитного портфеля полягає у забезпеченні стабільної прибутковості та мінімізації концентраційних ризиків. Для чого слід оптимізувати структуру кредитного портфеля відповідно до секторів економіки (промисловість, сільське господарство, торгівля та інші), розміру позичальників (корпоративні клієнти, МСБ та роздрібний бізнес) і термінів кредитування.

4. Операційна ефективність. Оскільки контроль операційних витрат і підвищення ефективності кредитних процесів значно впливає на прибутковість. Для цього потрібно проводити:

- автоматизацію процесів андеррайтингу та моніторингу кредитів;
- оптимізація організаційної структури кредитних підрозділів;
- впровадження сучасних технологій оцінки кредитних ризиків;
- управління витратами на персонал та інфраструктуру;

Зовнішні фактори включають: макроекономічні чинники, особливо періоди економічного зростання сприяють підвищенню попиту на кредити та зниженню рівня дефолтів, що позитивно впливає на прибутковість банків. Рівень ВВП, безробіття та інвестиційна активність безпосередньо впливають на можливості позичальників обслуговувати кредити та формують загальний попит на кредитні ресурси. Високі темпи інфляції можуть як негативно це знецінення реальної вартості процентних доходів, так і позитивно — можливість підвищення процентних ставок впливати на прибутковість.

Для банків з валютним кредитним портфелем курсові різниці можуть суттєво вплинути на фінансовий результат. У періоди девальвації національної валюти зростає навантаження на позичальників, що може призвести до підвищення рівня простроченої заборгованості та зниження платоспроможності клієнтів. З чим одночасно для банків зростають ризики недоотримання доходів і необхідність створювати додаткові резерви під валютні кредити. Таким чином, валютні коливання мають безпосередній вплив на прибутковість кредитних операцій і вимагають ефективної системи управління валютними ризиками [8].

Монетарна політика, так як рішення центрального банку щодо ключової процентної ставки та інших інструментів монетарної політики безпосередньо впливають на кілька ключових аспектів діяльності банківської системи, а саме:

1. Вартість фонду для банків. Зміна ключової ставки визначає ціну ресурсів, які банки залучають на міжбанківському ринку або через інші механізми фінансування. Підвищення облікової ставки НБУ у червні 2022 року до 25% суттєво збільшило вартість ресурсів для банків, що зумовило подорожчання кредитування та певне скорочення маржі.

2. Попит на кредитні продукти. Вартість кредитів безпосередньо залежить від рівня облікової ставки. У періоди її зростання, як це відбувалося у 2022–2023 роки, кредитування населення та бізнесу сповільнювалось через високу ціну позик. Водночас у 2024 році, коли НБУ поступово почав знижувати ставку до 13,5%, попит на кредити відновлювався, що дало поштовх активізації кредитного ринку.

3. Платоспроможність позичальників. Позичальники стикаються з додатковим навантаженням через високі відсоткові ставки. Це було особливо помітно у 2022 році, коли підприємства та населення зіткнулися з подорожчанням кредитів і складнощами їх обслуговування. Натомість зниження ставки у 2024 році дало змогу багатьом клієнтам полегшити обслуговування існуючих боргів і стимулювало нове кредитування.

За допомогою дій НБУ можемо побачити, що монетарна політика є основним інструментом впливу на прибутковість кредитних операцій банків, оскільки вона визначає умови фінансування, рівень попиту та якість кредитного портфеля.

Фінансова діяльність банків завжди перебуває у тісному взаємозв'язку з економічними, соціальними та політичними процесами. У кризових ситуаціях прибутковість банків значно знижується через збільшення ризиків неповернення позик, скорочення платоспроможності клієнтів і потребує необхідності перегляду кредитної політики.

Пандемія COVID-19 та поточні геополітичні загрози, пов'язані з військовими діями, мають значний вплив для України. Пандемія коронавірусу постала викликом для банківського сектору України. У цей період стало зрозуміло, наскільки важливим є антикризове управління. Основні наслідки включали:

- масове зростання резервів під кредитні збитки. Банки змушені були формувати додаткові резерви через високий ризик неповернення позик, що прямо зменшило їх прибутковість;

- зниження попиту на кредитні продукти. Підприємства скорочували інвестиційну активність, а населення — споживчі витрати, що призвело до падіння обсягів кредитування;
- необхідність реструктуризації кредитних портфелів. Значна кількість клієнтів отримала відстрочки платежів або зміну умов погашення, що знизило дохідність у короткостроковій перспективі, але дало можливість зберегти відносини з позичальниками.
- прискорення процесів цифровізації. Пандемія стимулювала активне впровадження онлайн-банкінгу, дистанційної ідентифікації клієнтів, що зменшило витрати на обслуговування і частково компенсувало негативний вплив на прибутковість [40].

Таким чином, пандемія COVID-19 спонукала банки до зміни стратегії зосереджуючись не тільки на прибутковості, а й на довгостроковій фінансовій стійкості, підтримці клієнтів і розширенні цифрових каналів обслуговування. У результаті чого, банки отримали можливість підвищити ефективність роботи, покращити клієнтський досвід і зміцнити свою роль у стабілізації економіки в умовах кризових викликів.

Політична нестабільність та військові конфлікти, які тривають в Україні з 2014 року і особливо загострилися у 2022 році, створюють безпрецедентні виклики для банківського сектору. Вони призводять до зростання макроекономічної невизначеності, зниження інвестиційної активності та скорочення доступу до довгострокових ресурсів. Що, у свою чергу, ускладнює процес кредитування та підвищує рівень кредитних ризиків для банківських установ. Їхній вплив на прибутковість від кредитування проявляється у таких напрямках (див. табл. 3.1).

У таких умовах особливого значення набувають заходи з підтримки фінансової стійкості та розвитку цифрових каналів, що виступає важливим інструментом для підвищення ефективності обслуговування клієнтів, зниження операційних витрат і забезпечення безперервності банківських послуг в Україні.

Таблиця 3.1

Напрями впливу на прибутковість кредитних операцій банків

Напрям впливу	Характеристика
Збільшення кредитних ризиків у постраждалих регіонах.	Частина позичальників втратила бізнес-активи чи джерела доходів, що призвело до зростання непрацюючих кредитів (NPL). Це змусило банки формувати значні резерви, знижуючи свій чистий прибуток.
Необхідність перегляду кредитної політики.	Банки посилили вимоги до оцінки позичальників, обмежили довгострокове кредитування у високо-ризикових секторах, а також переорієнтувалися на короткострокові та менш ризикові продукти.
Зміни у структурі економіки та кредитного портфеля.	Війна стимулювала розвиток нових секторів, а саме: логістика, оборонна промисловість, ІТ, які формують нові напрями кредитування. У той же час традиційні галузі (будівництво, транспорт, торгівля) зазнали втрат, що знизило їхню привабливість для банків.

Взагалі геополітичні ризики підвищують невизначеність у банківському секторі України та обмежують можливості постійного зростання прибутковості кредитних операцій. Криза спонукає до пошуку нових методів управління ризиками, диверсифікації портфеля та швидкого розвитку фінансових технологій.

Військові дії спричинили різке зростання частки NPL (non-performing loans). У деяких банках вона перевищила 30–40%, що вимагає величезних резервів і тисне на прибутковість. Держава фактично бере на себе частину ризиків, що дозволяє банкам зберігати ліквідність і кредитну активність навіть у кризових умовах через державні програми, зокрема «Доступні кредити 5-7-9%», компенсацію відсоткових ставок і гарантій. Банки стали більш обережними у кредитуванні та почали зміщувати акцент

на короткострокові й оборотні кредити, що дає змогу швидше оцінювати платоспроможність позичальників. Посилюється диверсифікація кредитних портфелів, банки намагаються не концентруватися в одній галузі, а підтримувати баланс між корпоративним і роздрібним сегментами та впроваджувати нові шляхи прибутковості такі як цінні папери.

Цифровізація стала не просто антикризовим заходом, а новим етапом розвитку кредитування. Онлайн-кредитування зменшує витрати та пришвидшує обслуговування клієнтів. Оскільки використання big data, скорингових моделей, штучного інтелекту у кредитному аналізі дозволяє банкам краще прогнозувати ризики, що особливо важливо у нестабільних умовах. Військові ризики стимулювали розвиток дистанційного банкінгу — більшість банків майже повністю перевели кредитні послуги в онлайн-формат [11].

Отже, прибутковість кредитних операцій банків падає через високі резерви та скорочення попиту на кредити. Але банки, які змогли швидко адаптуватися, наприклад, мали змогу цифрувати свої операції, диверсифікували свій портфель і активно залучали міжнародні програми фінансування, що і зробив АБ «УКРГАЗБАНК» отримують значні переваги та посилять свої позиції на ринку. Через залучення нових клієнтів, зростання частки ринку, підвищення довіри з боку інвесторів та можливість мати доступ до дешевшого фондуювання. У результаті пройшовши період кризи, такі банки здатні вийти з нього більш стійкими та прибутковими, зміцнивши свої конкурентні переваги та забезпечивши довгострокову фінансову стійкість.

3.2. Сучасний стан та перспективи розвитку кредитних операцій банку

Основним напрямком діяльності банку є кредитування. Тому розробка стратегій для покращення кредитування та збільшення прибутку є важливою частиною забезпечення ефективності банківської системи. Данні обставини є актуальними

дослідженнями основних проблем організації кредитних відносин в умовах ринкової економіки. Це робиться для створення найкращих способів функціонування як банківської системи, так і фінансових ринків.

Держава та банки можуть використовувати інструменти для регулювання кредитної діяльності, щоб впливати не тільки на прибуток і ризикованість, але й на ділову активність підприємств, зосереджуючись на кредитних ресурсах у сфері економіки, розвиток яких є більш важливим для суспільства.

Кредитний ринок України характеризується нерівномірним розвитком різних сегментів. Корпоративне кредитування, хоча й відновилося після шоку 2022 року, залишається сконцентрованим переважно на підтримці критичної інфраструктури та стратегічних галузей. Споживче кредитування демонструє більш активне зростання, особливо у сегменті короткострокових позик та кредитних карт.

ПАТ АБ "УКРГАЗБАНК" є одним із провідних банків України, який активно розвиває різноманітні кредитні продукти для фізичних осіб, малого та середнього бізнесу (МСБ), а також корпоративних клієнтів і включає "зелене" фінансування. Основні особливості його кредитної діяльності включають:

1. Використання сучасних методів скорингу для оцінки позичальників.
2. Акцент на фінансування екологічних проектів.
3. Впровадження цифрових технологій для автоматизації кредитних процесів.

Особливу увагу банк приділяє екологічним проектам за допомогою яких має змогу впроваджувати стратегію екобанкінгу.

Даний банк пропонує фізичним особам різні кредитні продукти, зокрема кредитні картки з пільговими умовами:

Кредитна картка: швидке та безкоштовне оформлення, пільговий період від 30 до 70 днів, процентна ставка під час пільгового періоду – 0,0001% річних, після пільгового періоду – 45% річних, ліміт кредитування від 1 000 до 500 000 грн.

Еко-кредитка: вигідні пропозиції зі споживчого кредитування для всіх клієнтів, у тому числі для пакета АТБ.

Для клієнтів МСБ ПАТ "УКРГАЗБАНК" пропонує фінансування обігового капіталу на вигідних умовах:

- цільове спрямування коштів: фінансування витрат, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності (поповнення обігових коштів);
- строк кредитування до 36 місяців;
- види операцій: кредит, відновлювальна відклична кредитна лінія, невідновлювальна відклична кредитна лінія;
- валюта операції: гривня, долар США, євро;
- процентна ставка: для гривні – від 16,70% річних (виключно під поруку – від 20,40% річних); для долара США – від 6,10% річних (виключно під поруку – від 10,20% річних); для євро – від 5,00% річних (виключно під поруку – від 9,10% річних);
- комісія: 1,0% від суми кредиту/ліміту кредитування, визначеної в кредитному договорі (без ПДВ), сплачується одноразово;
- забезпечення: застава рухомого та/або нерухомого майна;
- періодичність сплати процентів та повернення кредиту: проценти сплачуються щомісячно; повернення кредиту – згідно з умовами кредитного договору, можливе отримання відстрочки по сплаті основної суми боргу [20].

АБ "УКРГАЗБАНК" активно підтримує екологічні ініціативи та пропонує спеціальні умови кредитування для проектів, спрямованих на зменшення шкідливого впливу на довкілля:

1. Основні напрями фінансування: відновлювальна енергетика, енергоефективна модернізація підприємств, проекти у сфері агропромислового комплексу та тваринництва, спрямовані на утилізацію відходів та виробництво біопалива.

2. Переваги екобанкінгу: спеціальні відсоткові ставки за еко-кредитами, проста й швидка процедура оформлення кредиту, гарантії надійності державного банку, співпраця з акредитованими партнерами для прискорення узгодження проекту [24].

Завдяки впровадженню екобанкінгу та підтримці екологічних проектів, ПАТ «УКРГАЗБАНК» не лише сприяє збереженню довкілля, але й забезпечує стабільну прибутковість та зміцнює свої позиції на ринку банківських послуг.

Кредитні операції є ключовим напрямом діяльності банків, який безпосередньо впливає на їх прибутковість. Раціональне управління кредитним портфелем, мінімізація ризиків та застосування сучасних методів оцінки позичальників сприяють фінансовій стабільності банківської системи. Досвід провідних банків, таких як ПАТ "УКРГАЗБАНК", демонструє важливість інновацій у кредитуванні для підвищення ефективності банківської діяльності та зростання прибутковості. За рахунок ефективної кредитної політики банк забезпечує стійке зростання прибутковості та зміцнення конкурентних позицій на ринку [44].

Розглянемо поточний стан кредитних операцій банків в Україні, отже на 2024 рік кредитний ринок України демонструє стабільне зростання, незважаючи на складні макроекономічні умови. Основними напрямками кредитування залишаються:

1. Корпоративне кредитування, особливо у сфері малого та середнього бізнесу.
2. Іпотечне кредитування, яке підтримується державними програмами.
3. Споживче кредитування, що залишається популярним серед населення.

АБ «УКРГАЗБАНК» займає важливе місце серед українських банків завдяки своїй екологічній спрямованості та активному впровадженню нових фінансових інструментів. Банк спеціалізується на фінансуванні проектів у сфері енергозбереження та екологічно чистих технологій, що робить його кредитні програми унікальними та конкурентоспроможними.

Також сучасний банківський сектор стикається з низкою викликів, які впливають на розвиток кредитних операцій:

- висока вартість кредитних ресурсів. Через макроекономічну нестабільність процентні ставки залишаються досить високими;
- розподіл кредитного портфеля — державні та системні банки концентруються на кредитуванні великого бізнесу та стратегічних галузей, тоді як менші приватні банки активніше розвивають роздрібне кредитування та фінансування МСБ;
- ризики неповернення кредитів. Підвищений рівень кредитних ризиків змушує банки посилювати вимоги до позичальників;
- регуляторні обмеження. Національний банк України активно контролює кредитний ринок та вводить нові регуляції;

Але насамперед існує низька позитивних тенденцій:

- цифровізація кредитних послуг. Онлайн-кредитування та скоринг-системи значно пришвидшують процес видачі кредитів;
- розвиток зеленого кредитування. АБ «УКРГАЗБАНК» є лідером у фінансуванні екологічних проектів, що відкриває нові можливості для бізнесу та інвесторів;
- співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Це дозволяє банкам залучати додаткові фінансові ресурси для кредитування українських підприємств;
- державні програми підтримки — значна частина кредитного портфеля формується в рамках державних програм, зокрема "5-7-9%" та програм підтримки відновлення [11].

Стосовно актуальних тенденцій кредитних операцій, можна визначити декілька ключових перспектив розвитку кредитних операцій:

1. Одним із найперспективніших напрямків є фінансування проектів відбудови інфраструктури та відновлення житлового фонду. Банки активно розробляють спеціалізовані кредитні продукти для:

– фінансування будівництва енергоефективного житла для внутрішньо переміщених осіб; кредитування відновлення виробничих потужностей підприємств; фінансування модернізації інфраструктурних об'єктів з фокусом на енергонезалежність та сталий розвиток.

Розширення державних програм підтримки кредитування є доброю тенденцією, тому що програми, спрямовані на розвиток бізнесу та іпотечного кредитування, сприятимуть зростанню ринку.

2. Подальша цифровізація банківських послуг залишається ключовим фактором конкурентоспроможності банків. Основними напрямками розвитку є:

- вдосконалення систем автоматичної оцінки кредитоспроможності із застосуванням аналізу великих даних та поведінкових моделей;
- розвиток відкритих API для інтеграції кредитних продуктів у сторонні сервіси та платформи;
- впровадження технології смарт-контрактів для автоматизації кредитних угод;
- створення галузевих кредитних екосистем, що об'єднують банк, клієнтів та їхніх партнерів.

Автоматизація процесів та використання штучного інтелекту допоможуть банкам зменшити витрати та підвищити швидкість прийняття рішень.

3. Зосередження на соціальній відповідальності та екологічній стійкості в кредитних продуктах стало не просто трендом, а й необхідним, особливо в контексті того, що Україна наближається до євроінтеграції. Перспективні напрямки включають:

- кредитування проектів відновлюваної енергетики (зокрема, розподіленої генерації);
- фінансування енергомодернізації житлового фонду та комерційної нерухомості;

- кредитні програми для впровадження енергоефективних технологій у виробництві;
- розвиток ESG-орієнтованих кредитних продуктів з пільговими умовами для відповідальних позичальників.

Все це стимулює зміцнення позицій зеленого фінансування. АБ «УКРГАЗБАНК» вже активно підтримує екологічні проекти, що стане ще більш актуальним у майбутньому.

4. В умовах підвищеної невизначеності традиційні методи оцінки кредитоспроможності потребують значного переосмислення. Сучасні економічні виклики, військові ризики, нестабільність ринкових умов і зміна поведінкових моделей позичальників зумовлюють необхідність переходу від стандартних підходів до більш гнучких та адаптивних інструментів оцінювання. Для їх розвитку є:

- впровадження динамічних моделей оцінки ризиків з урахуванням регіональних безпекових факторів; розвиток скорингових систем з використанням альтернативних даних (особливо для клієнтів з обмеженою кредитною історією); створення галузевих моделей оцінки для пріоритетних секторів економіки; впровадження предикативних моделей для раннього виявлення потенційних проблем із погашенням.

Ці методи дозволять банкам використовувати більш гнучку стратегію кредитування в умовах невизначеності та підвищених ризиків, адаптуючись до динамічних змін економічного середовища. У разі покращення макроекономічної ситуації банки зможуть запропонувати клієнтам вигідніші умови кредитування за допомогою зниження процентних ставок і спрощення процедур отримання позик, що стимулюватиме попит на кредитні ресурси. У результаті банки не лише зменшать ризики, але й посилять свою позицію на фінансовому ринку, сприяючи стабільності та сталому розвитку економіки.

Розглянемо дохід від кредитних операцій та інвестицій АБ «УКРГАЗБАНК» у порівнянні з системою.

Таблиця 3.2

Порівняння доходу від кредитних операцій та від інвестицій

Показник	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення (2024-2021)	Відносне відхилення (%)
Доходи від кредитних операцій системи, тис. грн	112126719	128343135	142844948	167661983	55535264	49,53%
Доходи від кредитних операцій банку, тис. грн	4578610	7455749	8643086	9244018	4665408	101,89%
Доходи від операцій з цінними паперами системи, тис. грн	56618905	88709457	161656905	183995666	127376761	224,97%
Доходи від операцій з цінними паперами банку, тис. грн	3835749	3861187	8657257	11397539	7561790	197,14%

За допомогою таблиці можемо побачити, що доходи від кредитних операцій як у банківській системі, так і у «УКРГАЗБАНКУ» збільшились, однак темпи приросту різні 49,53% у системі, та 101,89% у банку. Це свідчить про те, що банк нарощує свій кредитний портфель швидше, ніж система в середньому. Доходи від операцій з цінними паперами даного банку зросли з 3 835 749 тис. грн у 2021 році до 11 397 539 тис. грн у 2024 р. та мають майже трійне зростання доходів і говорить про розширення інвестиційної діяльності банку.

Взагалі останнім часом банківські установи почали вкладати більше коштів в інвестиції ніж у кредитування та збільшувати свою прибутковість у цінних паперах (див рис. 3.1). Але дохід від цінних паперів АБ «УКРГАЗБАНК» є меншим ніж від

кредитів протягом 2021-2022 рр., а у 2023-2024 роках ця сума вже перевищує кредитування. Спостерігаємо найбільше зростання у доходах від операцій з цінними паперами. ПАТ «УКРГАЗБАНК» має відносне зростання у розмірі 197,14%, а по системі цей показник становить 224,97%, що говорить про стратегічне розширення інвестиційної діяльності як основного джерела зростання доходів. Залучення інвестиційних інструментів дає можливість банкам підвищувати дохідність активів та диверсифікувати джерела прибутку.

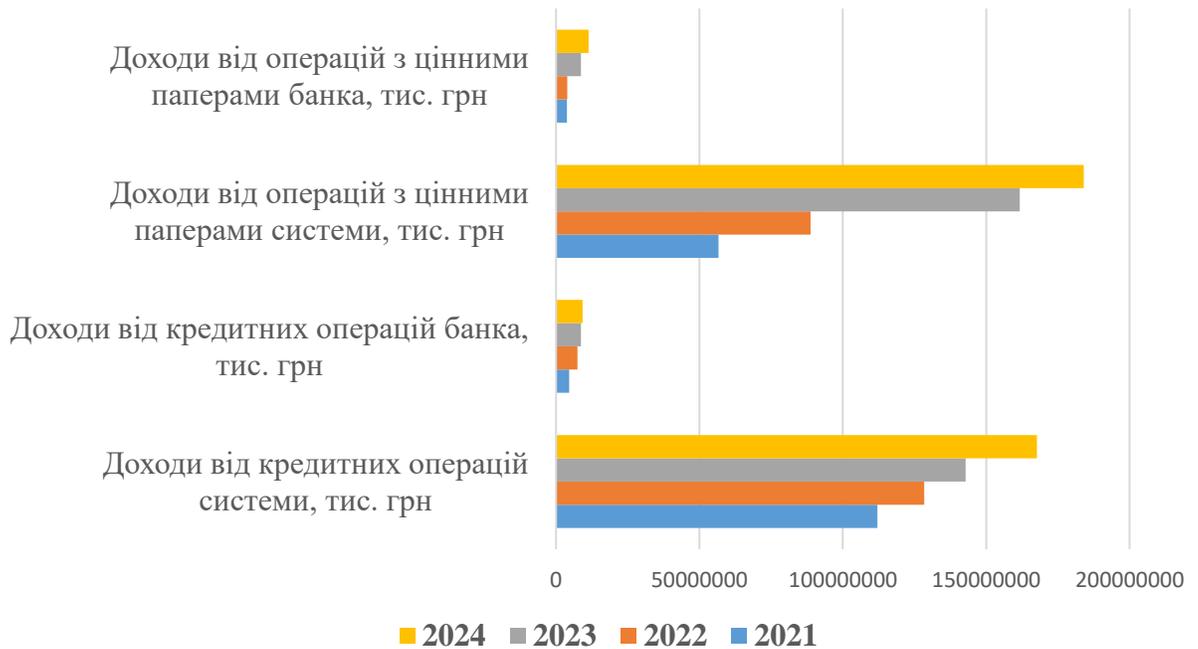

Рис. 3.1. Динаміка доходів від кредитних операцій та від операцій з цінними паперами по системі та АБ «УКРГАЗБАНК»

Кредитування залишається основним напрямом прибутку, а також зростає інвестиційна діяльність, що дозволяє зменшити ризики та забезпечити вищу прибутковість банків. АБ «УКРГАЗБАНК» поєднує зростання кредитних операцій із швидким розвитком інвестиційної діяльності, що призводить до підвищення загальної прибутковості банку. Раніше основним джерелом доходу банків виступало кредитування, але протягом 2023-2024 років більшого значення набувають операції з

цінними паперами, які забезпечують банкам додатковий прибуток, що можемо спостерігати на рис. 3.1. Так як сума доходів від інвестицій становить 161 656 905 тис. грн та 183 995 666 тис. грн у 2023-2024 роках відповідно. Це зменшує залежність від кредитних ризиків та дозволяє мати стабільні фінансові результати.

Банківська система України перебуває на етапі трансформації де інвестиційні операції стають все більш важливими у формуванні доходів. Подальший розвиток цього напрямку є перспективним для підвищення фінансової стабільності банків та збільшення їх рентабельності, а особливо що призводить до зростання прибутку. Це означає, що окремі банки повинні мати збалансовану стратегію, тобто зберігати активність у кредитуванні та одночасно розширювати портфель цінних паперів і інвестиційних інструментів. Отже, прибутковість банків у майбутньому буде залежати не тільки від кредитних операцій, а й від інвестиційної діяльності. Це підтверджує, що цінні папери стають ключовим фактором забезпечення конкурентоспроможності та фінансової стійкості банківського сектору України.

На дату 01.03.2025 року сума кредитного ризику ПАТ «УКРГАЗБАНК» за кредитами юридичних осіб дорівнює 13 819 374 тис. грн, що пов'язано з високим рівнем непрацюючих кредитів. Загальна сума непрацюючих кредитів – 20 497 616 тис. грн, яка становить 28,26% від загальної суми кредитної заборгованості.

Найбільше кредитного ризику припадає на:

- клас 10 та дорівнює 12 505 400 тис. грн, що є 38,01% від усіх непрацюючих кредитів;
- клас 9 становить 180 341 тис. грн та 0,55% від усіх непрацюючих;
- клас 8 дорівнює 28 636 тис. грн

Спостерігаємо найгіршу ситуацію у 10 класі, так як непрацюючі кредити становлять понад 53,04% від всіх кредитів даного класу, тобто це 12 394 985 тис. грн з 23 364 937 тис. грн, що говорить про високий рівень дефолтів серед клієнтів із найнижчим рейтингом. Отже, так як загальна сума непрацюючих кредитів становить

28,26% всього портфеля та свідчить, що це високий показник, який негативно впливає на ліквідність, прибутковість та загальну фінансову стійкість банку.

Банку потрібно впровадити ефективні програми реструктуризації для позичальників, які мають потенціал відновити свою платоспроможність. Банк зобов'язаний регулярно переоцінювати ринкову вартість заставного майна та якщо це необхідно, продавати його або замінити на більш ліквідні активи. Також ПАТ «УКРГАЗБАНК» потребує більш глибокого аналізу ризиків стосовно перегляду методів оцінки клієнтів для зменшення ймовірності того, що нові позичальники попадуть у 10-й клас. Система раннього виявлення проблем дозволяє швидко реагувати на поганий фінансовий стан клієнтів і зменшити ймовірність дефолту. Даний банк може розглянути продаж кредиту факторинговим або колекторським компаніям, якщо він вважається безнадійним до стягнення, що може мінімізувати збитки.

На аналізовану дату 10-й клас кредитного портфеля є проблемним стосовно якості активів. При реалізації запропонованих заходів банк зможе зменшити частку NPL, підвищити надійність кредитного портфеля та знизити загальний ризиковий профіль банку. Скорочення частки непрацюючих кредитів 10 класу дає змогу не тільки покращити якість активів банку, а й безпосередньо впливає на прибутковість стосовно кредитних операцій.

Здатність банків України адаптуватися до складних обставин і ефективно управляти підвищеними ризиками визначатиме розвиток їхніх кредитних операцій у найближчі роки. Розвиток кредитних операцій банків є не лише фактором прибутковості, а й ключовою умовою економічного відновлення України. Інноваційність, гнучкість і стратегічний підхід до формування кредитного портфеля стануть ключовими компонентами успіху та прибутку. У даний час особливого значення набуває впровадження сучасних цифрових технологій, які забезпечують швидкість обслуговування клієнтів і зниження операційних витрат. Не менш

важливим є вдосконалення системи ризик-менеджменту, що дозволить мінімізувати можливі збитки в умовах економічної нестабільності.

Таким чином, ефективне поєднання інновацій, фінансової стійкості та орієнтації на потреби клієнтів сприятиме підвищенню прибутковості кредитних операцій та зміцненню позицій банків на ринку. Банки повинні швидко реагувати на зовнішні виклики й формувати стійкі механізми протидії негативним впливам. Саме такі підходи забезпечать стабільне зростання процентних доходів і зміцнення фінансової стійкості банківського сектору України.

Отже, для успішного розвитку кредитування потрібні додаткові регуляторні зміни, зокрема щодо захисту прав кредиторів, покращення процедур банкрутства та виконавчого провадження. Ці питання повинні виступати активним діалогом для обговорення між банківським сектором та регуляторними органами.

Так як, однією з основних причин економічного зростання є розвиток кредитних операцій. АБ «УКРГАЗБАНК» демонструє сучасний підхід до кредитування, акцентуючи увагу на екологічно спрямованих проектах, цифровізації та підтримці бізнесу. У майбутньому кредитний ринок України продовжить зростати завдяки державній підтримці, впровадженню новітніх технологій та розширенню доступу до фінансових ресурсів.

Крім того, підвищення рівня фінансової грамотності громадян та вдосконалення системи управління кредитними та інвестиційними ризиками сприятимуть покращенню якості даних портфелів банків і збільшать прибутковість. Це дозволить зменшити рівень проблемної заборгованості та забезпечить більш ефективний розподіл фінансових ресурсів. ПАТ «УКРГАЗБАНК» як один із провідних банків України, має всі передумови для подальшого розвитку своїх кредитних операцій, що відповідає глобальним тенденціям сталого розвитку. Таким чином, адаптація до нових умов, використання сучасних технологій і розширення партнерства з державними та міжнародними організаціями дозволять забезпечити сталий розвиток кредитного сектору України.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження: «Розвиток кредитних операцій банку як головного джерела прибутку» сформульовано наступні висновки.

1. Кредитні операції визначаються як основний напрямок активних операцій банку, що забезпечує формування основної частки прибутковості банку. Водночас вони пов'язані з ризиками, які впливають на фінансову стабільність та рівень прибутковості. Саме тому для банків важливим є пошук балансу між максимізацією доходів та мінімізацією кредитних ризиків.

Було встановлено, що прибутковість кредитних операцій залежить від комплексу факторів: відсоткової політики банку, ефективності управління кредитним портфелем, якості оцінки позичальників, рівня економічної активності та стану макроекономічного середовища. Теоретичні аспекти підтверджують, що кредитування виступає не лише ключовим джерелом доходів, але й чинником, що визначає конкурентоспроможність банку на фінансовому ринку.

Також було обґрунтовано, що прибутковість кредитних операцій неможлива без системного управління ризиками, диверсифікації кредитного портфеля та використання сучасних методів фінансового аналізу. У цьому контексті кредитні операції можна розглядати як основу фінансової стратегії банку, адже їхня ефективність безпосередньо впливає на рівень капіталізації, ліквідності та стійкості банківської системи в цілому.

2. Для підвищення фінансової стабільності та конкурентоспроможності АБ «УКРГАЗБАНК» активно розвиває кредитний портфель, орієнтуючись на корпоративний і роздрібний сегменти бізнесу. Ефективне управління кредитними операціями включає диверсифікацію ризиків, застосування сучасних методів оцінки платоспроможності позичальників та адаптацію кредитних продуктів до ринкових умов. АБ «УКРГАЗБАНК» демонструє позитивні результати в цьому напрямку,

пропонуючи як традиційні, так і інноваційні кредитні програми, зокрема "зелене фінансування", яке підтримують міжнародні фінансові організації.

Важливим фактором успіху даного банку в кредитній сфері є впровадження нових технологій оцінки кредитоспроможності позичальників, що мінімізує ризики та підвищує якість кредитного портфеля. На нашу думку, оцифрування процесів кредитування значно підвищило б швидкість обробки заявок та зручність для клієнтів. Забезпечення високої якості кредитного портфеля і мінімізація ризиків неповернення є важливими аспектами кредитної політики банку. UGB «УКРГАЗБАНК» застосовує чітку систему контролю за виконанням кредитних зобов'язань, що дозволяє зменшити частку проблемних кредитів і підвищити прибутковість діяльності.

Досліджено за допомогою аналізу фінансової звітності даного банку, що процентні доходи від кредитної діяльності складають найбільшу частку в структурі прибутку банку, в середньому це більше ніж 50%. Так як у 2023 році операційний дохід склав 8 969 000 тис. грн: чистий процентний дохід після витрат за кредитними збитками дорівнює 6 876 500 тис. грн., чистий позитивний ефект від змін резервів за кредитними збитками складає 196 800 тис. грн. Виявлено, що найбільшу частку в непроцентних доходах займає: чистий комісійний дохід, який дорівнює 1 296 800 тис. грн. (у т. ч. 2 261 000 тис. грн. комісійних доходів), що є дуже добрим значенням після важкого та випробуваного 2022 року, коли не всі суб'єкти господарювання мали змогу зберегти свою діяльність. Попри економічні виклики останніх років, банк зумів зберегти та посилити свої позиції на ринку кредитування та інших видів діяльності.

3. При оцінці дохідності кредитного портфелю, виявлено, що кредитний портфель юридичних осіб протягом 2024 року становить 70 442 080 тис. грн, що є основною частиною у кредитній діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» та становить 88,6% обсягу. Протягом 2023 р. даний портфель становив 79 902 410 тис. грн та займав 91,56% від загального обсягу, а у 2022 році займав 91,31%. На дату 01.01.2025 р. рівень кредитного ризику становить 19,40%.

Під час дослідження доведено, що основною загрозою виступає клас 10, сума якого дорівнює 23 143 808 тис. грн, що є 32,86% всього портфеля та несе 53,36% кредитного ризику. Тоді як минулого року обсяг класу 10 дорівнював 22 613 844 тис. грн і ніс 52,30% ризику, що є меншим на 3,06% від 2022 року. Можемо побачити, що частка ризику знаходиться майже на тому ж рівні і виступає небезпекою для банку. Так як більша частина портфеля банку складається за рахунок юридичних осіб, що відповідає моделі розвитку АБ «УКРГАЗБАНК» який орієнтується на корпоративний сегмент, але це створює ризик бути залежним від корпоративних клієнтів.

4. Запропоновано АБ «УКРГАЗБАНК» у подальшому зменшити ризики стосовно 10-го класу кредитів юридичних осіб та попрацювати над реструктуризацією кредитів у класах із високим рівнем дефолту. Такий підхід дозволить мати ще більш ефективний та якісніший кредитний портфель, знизить частку проблемних активів й підвищить його стабільність, що дуже збільшить довіру клієнтів та інвесторів. Та завдяки цьому банк зможе збільшити частку прибутку від кредитних операцій.

У даній роботі запропоновано такі шляхи подальшого розвитку кредитних операцій банків України:

1. Цифровізація кредитної діяльності банків може підвищити точність прогнозування та зменшити кількість проблемних кредитів за допомогою технологій оцінки кредитного ризику, таких як штучний інтелект і машинне навчання. Розвиток онлайн-платформ кредитування розширить доступність послуг і залучить нових клієнтів.

2. Участь у державних програмах підтримки. Співпраця з державними інституціями у програмах пільгового кредитування та кредитних гарантій дозволить банку розширити кредитний портфель при зниженому рівні ризику. Отже, така участь сприятиме залученню нових клієнтів, зокрема малого та середнього бізнесу, який найбільше потребує доступних фінансових ресурсів. При реалізації державних програм створюються додаткові можливості для диверсифікації кредитних продуктів,

підвищення довіри населення та зміцнення репутації банку як надійного партнера у фінансовій сфері.

3. Розширення «зеленої» кредитної лінії. UGB «УКРГАЗБАНК» має великі можливості для кредитування проєктів відновлюваної енергетики, енергоефективності та інших екологічних програм. З урахуванням європейського розвитку України банк продовжуватиме зосереджуватися на цьому напрямку, так як акцент «зеленого» фінансування дає змогу зміцнити конкурентні позиції банку, залучити міжнародні інвестиції та розширити клієнтську базу.

4. Удосконалення систем управління ризиками. Використання сучасних методів оцінки та управління кредитними ризиками дозволить банку зберігати високий рівень якості портфеля, навіть якщо він збільшить обсяг кредитування. Завдяки цьому АБ «УКРГАЗБАНК» зможе своєчасно виявляти потенційні проблеми, мінімізувати збитки та забезпечити стійкий розвиток кредитної діяльності.

Стосовно викладених шляхів вдосконалення кредитних операцій для успішної реалізації цих перспективних напрямків АБ «УКРГАЗБАНК» необхідно зосередитись на підвищенні операційної ефективності, розвитку людського капіталу та впровадженні інноваційних технологічних рішень. Важливим чинником також стане підвищення кваліфікації персоналу, адже професійні кадри є основою якісного надання банківських послуг та формування конкурентних переваг. Впровадження сучасних цифрових платформ, автоматизованих систем управління ризиками та аналітичних інструментів дозволить банку швидше реагувати на зміни ринку, оптимізувати процеси кредитування та підвищити точність оцінки клієнтів.

Коли АБ "УКРГАЗБАНК" ефективно реалізує стратегічні ініціативи, він зможе значно збільшити прибутковість кредитних операцій і зміцнити ще більше свою позицію на банківському ринку України. Успішне поєднання інновацій, професійної компетентності та орієнтації на потреби клієнтів дозволить банку не лише утримувати конкурентоспроможність, але й стати одним із лідерів у впровадженні сталих та ефективних фінансових рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз банківської діяльності: Навчальний посібник. Укладач Н.О. Станіславчук. – Умань: Візаві, 2018. 191 с.
2. Аналіз банківської діяльності: Підручник. А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. К.: КНЕУ, 2010. 599 с.
3. Аналіз доходів банку. URL: https://stud.com.ua/66172/bankivska_sprava/analiz_dohodiv
4. Банківська система: Навчальний посібник. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Петик Л.О.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
5. Банківська система: підручник /М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. – 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
6. Банківський менеджмент: навчальний посібник / Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М. – 3-тє вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 170 с.
7. Банківський менеджмент: питання теорії та практики: Монографія. О. А. Криклій, Н. Г. Маслак, О. М. Пожар та ін. Суми: ДВНЗ, УАБС НБУ, 2011. 152 с.
8. *Бондар А. В. Удосконалення систем управління банківськими ризиками/ А. В. Бондар. Управління розвитком. 2014. № 9. С. 132-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_9_57*
9. *Бондаренко Н. М., Шевченко К. В. Сутність та класифікація кредитних операцій банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2016. Вип. 17(2). С. 110-113.*
10. *Вінниченко О. В., Ганцева А. О. Фінансова стійкість банку: сутність та оцінка факторів впливу. Бізнес Інформ. 2023. №5. С. 175–181.*
11. *Волкова В.В., Волкова Н.І. Тенденції та перспективи управління кредитною діяльністю банків. Словатчина, Кошеца. 2016. №1. С. 28-33.*

12. Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: Монографія. 2012. 316 с.
13. Довгань Ж.М. Менеджмент у банку: Підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2017. 512 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/29786/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%8C.pdf>
14. Зянько В. В., Коваль Н.О., Єпіфанова І.Ю. Банківський менеджмент : Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ. 2018. 126 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/IRVC/2021/Zyanko_2018_126.pdf
15. Ключка О. В. Активізація ринку банківського кредитування в Україні для підтримки стратегічних галузей економіки в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. (76), с. 96–107. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6322>
16. Коваленко В. В. Вплив банківського кредитування на підтримку сталого розвитку економіки. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 318–319. С. 47–57. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/318-319/pdf/47-57.pdf>
17. Корнєєв В, Забчук Г. Компаративний аналіз банківського кредитування підприємств України в умовах війни. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Том 6 (59), 2024. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4533/4228>
18. Костюк В. А., Дятленко В.Є. Управління доходами та витратами банку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. № 12. С.150-154.
19. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В.В. Коваленко. Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. 217 с.
20. Кредитний менеджмент: Навчальний посібник. Мостовенко Н. А., Коробчук Т. І. Луцьк : Волиньполіграф ТМ. 2016. 280 с.

21. Кредитні карти УКРГАЗБАНКУ. URL: https://www.ukrgasbank.com/private/card_and_current_accounts/creditcards/?utm_source
22. Кредитні операції банків. URL: <https://buklib.net/books/33849/>
23. Маслак О.І., Квятковська Л.А. Особливості кредитування в умовах фінансової нестабільності. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2646/2684>
24. Матвієнко О. С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності. «Young Scientist» 2014. №6 (09). С. 169- 172.
25. Національний банк України. Статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
26. Олійник А.В., Воловник І.В. Проблемні кредити та їх вплив на платоспроможність банків в Україні. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/51.pdf
27. Особливості управління та формування фінансового результату банку. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/328/322>
28. Офіційний сайт АБ «УКРГАЗБАНК» URL: <https://www.ukrgasbank.com/>
29. Офіційний сайт АБ «УКРГАЗБАНК» фінансова звітність URL: https://www.ukrgasbank.com/about/fin_results/
30. Офіційний сайт ПАТ «УКРГАЗБАНК», Оборотний капітал для клієнтів МСБ URL: https://www.ukrgasbank.com/small_bussiness/credit/oborotcap/?utm_source
31. Оцінка ефективності кредитної діяльності вітчизняних банків.. URL: <https://ven.ztu.edu.ua/article/view/33891>
32. Підсумки УКРГАЗБАНКУ за 2023 рік URL: https://www.ukrgasbank.com/press_center/news/13705-?utm_source
33. Прибутковість українських банків під час війни. URL: <https://komersant.ua/prybutkovist-ukrainskykh-bankiv-pid-chas-viyny-opublikovano-doslidzhennia/?utm>
34. Прибуток УКРГАЗБАНКУ за перше півріччя 2024 року URL: https://www.ukrgasbank.com/press_center/news/13817-

35. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
36. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Положення затверджено Постановою НБУ від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>
37. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 №679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
38. Про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Положення затверджено Постановою НБУ від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
39. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Положення затверджено Постановою НБУ від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
40. *Рогожнікова Н.В.* Основні тенденції банківського кредитування в сучасних умовах фінансово-економічної кризи. *Фінансовий простір*. №3(19). 2015. С. 72.
41. Розподіл кредитів, наданих фізичним та юридичним особам, за класами боржника URL: <https://www.ukrgasbank.com/about/performance/distribution/>
42. Роль прибутку як внутрішнього джерела розвитку банків в умовах ринкової економіки. URL: <https://www.researchgate.net/publication/366128901>
43. *Руцишин Н. М., Пелех О.Р., Козак А.Р.* Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 27-36.
44. Сидоренко В. А. Проблеми теорії і практики організації кредитного процесу в комерційних банках України : монографія / В. А. Сидоренко. К.: УБС НБУ, 2013. 195 С.

45. Сутність та класифікація кредитних операцій банку. URL: https://www.researchgate.net/publication/321490122_Sutnist_i_klasifikacia_kreditnih_operacij_banku
46. Управління банківськими ризиками: підручник / Л. О. Примостка, І. В. Краснова, В. В. Лавренюк та ін. - Київ : КНЕУ, 2018. - 535с.
47. Управління прибутковістю банку URL: <https://buklib.net/books/27367/>
48. Управління прибутком банку: Монографія. О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”. 2014. 136 с.
49. Ушакова О. А. Банківські операції: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2021. 226 с.
50. Харченко А. Кредитний портфель банків України: аналіз, фактори, тенденції. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2020. №2 (38). С. 54–60. URL: <https://www.researchgate.net/publication/347892297>
51. Чайковський Я. Розвиток банківського кредитування корпоративних клієнтів в Україні в умовах циклічності економіки. *Вісник Економіки*. 2018. С. 72-87, URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/770/872>
52. Частка непрацюючих кредитів (NPL) в Україні незважаючи на тривалу повномасштабну війну знижується, НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
53. Чуб П.М., Охрименко І.Б. Аналіз показників ефективності кредитного портфеля в кредитному менеджменті банку. *Наукові перспективи*. 2024. № 8(50). С. 546- 558. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/14466>
54. Шалигіна І. Кредитний портфель українських банків під час війни: формування, діагностика та мінімізація ризиків. *Економічний розвиток України*. 2024. № 6. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/959>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН за 2021-2024 рр. ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»

Стаття	2021	2022	2023	2024
Грошові кошти та їх еквіваленти	4163270	7833472	13531561	17759719
Кредити та інші залишки з банками	26103265	22967048	22833792	32973684
Кредити та аванси клієнтам	55889683	64759128	63332947	67533347
Інвестиції в цінні папери	34463302	30230382	70747158	77497855
Похідні фінансові активи	0	14973	33	0
Інвестиційна нерухомість	153955	156366	154269	346362
Поточні податкові активи	674	2690423	1070155	0
Відстрочені податкові активи	32254	30138	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	1442805	1400138	1364416	1328050
Інші фінансові активи	363780	750656	1557920	812272
Інші нефінансові активи	659201	813225	1220684	379168
Загальна сума активів	123272188	131645949	175812933	198630458
Кошти отримані від НБУ	4699967	998957	0	0
Кошти банків	4799959	5568569	2794956	3495409
Кошти клієнтів	96716590	112755404	154079932	166457002
Похідні фінансові зобов'язання	71208	334	19430	0
Інші залучені кошти	2505737	3385859	5579937	8452594
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	445447	0	0	897281
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	277724	245181
Резерви за зобов'язаннями	635462	698805	830487	687897
Інші фінансові зобов'язання	1180991	685889	567434	1450161
Інші нефінансові зобов'язання	585926	636012	749554	1240078
Загальна сума зобов'язань	111641288	124729827	164899454	182925603
Статутний капітал	13318561	13318561	13318561	13318561
Емісійний дохід	135942	135942	135942	135942
Інший додатковий капітал	-627037	-627037	-627037	-627037
Резервні та інші фонди банку	590676	967777	967777	1161419
Резерви переоцінки	-477453	-1339708	720837	2583777
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1309789	-5539413	-3602601	-867807
Загальна сума власного капіталу	11630900	6916122	10913479	15704855
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	123272188	131645949	175812933	198630458

ДОДАТОК Б

**ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД за 2021-
2024 рр. ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»**

Показники	2021	2022	2023	2024
Процентні доходи	8 702 055	11 566 183	17 369 733	20 756 717
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	8 414 359	11 316 936	17 300 343	20 641 557
Інші процентні доходи	287 696	249 247	69 390	115 160
Комісійні доходи	2 333 605	2 327 460	2 260 965	2 312 281
Процентні витрати	(3 442 539)	(6 571 938)	(10 690 068)	(10 625 247)
Комісійні витрати	(753 246)	(906 636)	(964 194)	(948 789)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю		(44 721)	267 157	22 453
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами	288 148	37 331	72 374	373 908
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	274 868	(419 087)	260 318	311 780
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти	287 696	1 155 577	274 865	135
Чистий (збиток) прибуток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	8 702 055	914	(2 097)	(19 853)
Збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9		(7 071 168)	(167 519)	(1 124 142)
Інші прибутки	(74 680)	214 554	448 147	324 024
Витрати на виплати працівникам	(3 211 842)	(2 535 646)	(2 941 919)	(3 757 852)
Амортизаційні витрати	(135 650)	(365 780)	(427 404)	(480 528)
Інші адміністративні та операційні витрати	(3 422 172)	(1 380 922)	(1 068 390)	(1 274 911)
Збиток від зменшення корисності для нефінансових активів		(14 697)	(24 010)	43 290
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	(20 367)	(4 008 576)	4 667 958	5 913 266
(Збиток) прибуток, що виникає від припинення визнання фінансових активів	(20 367)	9 437	(7 055)	(110)
Прибуток (збиток) до оподаткування	(3 442 539)	(3 999 139)	4 660 903	5 913 156
(Витрати на сплату податку)/відшкодування податку	914 356	137 626	(2 724 477)	(2 496 685)
Прибуток (збиток)	3 771 007	(3 861 513)	1 936 426	3 416 471

ДОДАТОК В

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»

Фінансова звітність за 2022 рік

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (прямий метод)

за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	2022	2021 (рекласифіковано)
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності			
Проценти отримані		10 530 860	10 022 509
Проценти сплачені		(6 033 611)	(3 618 120)
Винагороди та комісії отримані		2 318 520	2 363 590
Винагороди та комісії сплачені		(906 637)	(753 246)
Чистий результат від операцій з іноземними валютами та банківськими металами (реалізований)	25	(419 087)	34 865
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		29 979	498 430
Інші доходи отримані		301 756	182 565
Витрати на персонал		(2 439 144)	(2 080 066)
Інші операційні витрати		(1 386 061)	(1 004 330)
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		1 996 575	5 646 197
<i>Чисте (зменшення)/збільшення операційних активів</i>			
Банківські метали		5 249	(614)
Кошти у кредитних установах		2 867 313	(4 418 309)
Кредити клієнтам та фінансова оренда		(7 544 624)	(7 948 840)
Інші активи		796 168	60 029
<i>Чисте (зменшення)/збільшення операційних зобов'язань</i>			
Кошти кредитних установ		(259 071)	2 407 028
Кошти клієнтів		3 512 831	(27 964 483)
Інші зобов'язання		(809 347)	360 310
Чисті грошові потоки від операційної діяльності, до податку на прибуток		565 094	(31 858 682)
Податок на прибуток сплачений		(3 135 227)	(421 266)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності		(2 570 133)	(32 279 948)
Рух грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(21 986 690)	(264 401 331)
Надходження від продажу та погашення цінних паперів		26 045 971	288 295 831
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(314 544)	(124 091)
Надходження від продажу основних засобів		19 981	31 769
Надходження від інвестиційної нерухомості		12 664	113 464
Надходження від продажу іншого майна	15	54 202	498 390
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		3 831 584	24 314 032
Рух грошових коштів у процесі фінансової діяльності			
Надходження позикових коштів, отриманих від кредитних установ		999 718	1 517 430
Погашення позикових коштів, отриманих від кредитних установ		(648 443)	(1 891 721)
Надходження позикових коштів, отриманих від Національного банку України		7 200 000	4 700 000
Погашення позикових коштів, отриманих від Національного банку України		(10 900 000)	-
Сплата основної частки орендного зобов'язання		(90 871)	(79 328)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності	34	(3 439 596)	4 246 381
Вплив змін обмінних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		7 336 644	(1 378 438)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		185	(1 918)
Чисте збільшення / (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		5 158 684	(5 099 891)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		30 188 103	35 287 994
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду		35 346 787	30 188 103

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

В.о. Голови Правління

Родіон МОРОЗОВ

Головний бухгалтер

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

Ю. Березняк 2023 року

ДОДАТОК Г

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»

Фінансова звітність за 2024 рік

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (прямий метод)

за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	2024	2023
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності			
Проценти отримані		21 893 916	17 160 741
Проценти сплачені		(10 734 642)	(10 434 164)
Винагороди та комісії отримані		2 318 558	2 301 100
Винагороди та комісії сплачені		(948 789)	(964 195)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		311 780	260 318
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		5 571	301 799
Інші прибутки отримані		357 858	359 104
Витрати на виплати працівникам		(3 294 820)	(2 799 220)
Інші адміністративні та операційні витрати		(1 282 216)	(1 049 553)
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		8 627 216	5 135 930
<i>Чисте /збільшення/(зменшення)операційних активів</i>			
Кредити та інші залишки з банками		282 014	820 557
Кредити та аванси клієнтам		(3 074 417)	2 511 647
Інші активи		128 889	(1 042 486)
<i>Чисте /збільшення/(зменшення) операційних зобов'язань</i>			
Кошти банків		592 230	(2 854 665)
Кошти клієнтів		9 228 014	38 747 368
Інші зобов'язання		1 250 675	169 723
Чисті грошові потоки від операційної діяльності, до податку на прибуток		17 034 621	43 488 074
Податок на прибуток сплачений		(1 000 000)	(1 000 000)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності		16 034 621	42 488 074
Рух грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(78 432 240)	(92 830 478)
Надходження від продажу та погашення цінних паперів		76 020 702	62 678 031
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(367 703)	(354 403)
Надходження від продажу основних засобів		209	1 434
Надходження від інвестиційної нерухомості		58 923	12 654
Надходження від продажу іншого майна	16	21 633	2 012
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		(2 698 476)	(30 490 750)
Рух грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(78 432 240)	(92 830 478)
Надходження від продажу та погашення цінних паперів		76 020 702	62 678 031
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(367 703)	(354 403)
Надходження від продажу основних засобів		209	1 434
Надходження від інвестиційної нерухомості		58 923	12 654
Надходження від продажу іншого майна	16	21 633	2 012
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		(2 698 476)	(30 490 750)
Рух грошових коштів у процесі фінансової діяльності			
Надходження позикових коштів, отриманих від кредитних установ	34	4 065 410	2 360 603
Погашення позикових коштів, отриманих від кредитних установ	34	(1 307 833)	(439 957)
Погашення позикових коштів, отриманих від Національного банку України	34	-	(1 000 000)
Сплата основної частки орендного зобов'язання	34	(76 686)	(81 305)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності		2 680 891	839 341
Вплив змін обмінних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		1 509 108	1 567 582
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		1 395	(1 583)
Чисте збільшення / (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		17 527 539	14 402 664
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		49 749 451	35 346 787
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	7	67 276 990	49 749 451

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

В.о. Голови Правління

Родіон МОРОЗОВ

Головний бухгалтер

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

15 березня 2025 року

ДОДАТОК Д

Зміна валової балансової вартості за 2022 рік

<i>Юридичні особи</i>	<i>Стадія 1</i>	<i>Стадія 2</i>	<i>Стадія 3</i>	<i>ПСКЗ</i>	<i>Всього</i>
На 1 січня 2022 року	33 275 253	9 917 838	3 424 334	256 494	46 873 919
Нові активи та інші зміни за існуючими активами	40 832 285	3 777 344	513 813	254 409	45 377 851
Погашені активи	(31 812 653)	(4 704 792)	(662 978)	(12 134)	(37 192 557)
Переведення у стадію 1	1 227 372	(1 217 905)	(9 467)	-	-
Переведення у стадію 2	(28 781 740)	29 301 593	(519 853)	-	-
Переведення у стадію 3	(427 106)	(11 544 831)	11 971 937	-	-
Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(990 593)	-	(990 593)
Курсові різниці	3 002 310	3 256 002	806 500	68 556	7 133 368
На 31 грудня 2022 року	17 315 721	28 785 249	14 533 693	567 325	61 201 988
МСБ	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2022 року	6 368 371	1 531 545	391 921	-	8 291 837
Нові активи та інші зміни за існуючими активами	6 556 426	216 640	159 751	-	6 932 817
Погашені активи	(3 638 263)	(1 262 219)	(100 685)	-	(5 001 167)
Переведення у стадію 1	833 770	(810 786)	(22 984)	-	-
Переведення у стадію 2	(3 704 469)	4 882 503	(1 178 034)	-	-
Переведення у стадію 3	(1 230 293)	(1 896 033)	3 126 326	-	-
Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(12 487)	-	(12 487)
Курсові різниці	45 423	395 038	69 602	-	510 063
На 31 грудня 2022 року	5 230 965	3 056 688	2 433 410	-	10 721 063
Фізичні особи	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	ПСКЗ	Всього
На 1 січня 2022 року	4 963 594	21 740	1 511 345	14 773	6 511 452
Нові активи та інші зміни за існуючими активами	1 170 450	18 766	70 316	4 100	1 263 632
Погашені активи	(2 021 111)	(30 345)	(164 719)	(2 262)	(2 218 437)
Переведення у стадію 1	658 138	(264 376)	(393 762)	-	-
Переведення у стадію 2	(641 444)	679 312	(37 868)	-	-
Переведення у стадію 3	(570 074)	(321 846)	891 920	-	-
Списано або припинено визнання внаслідок суттєвої модифікації	-	-	(232 585)	-	(232 585)
Курсові різниці	3 011	292	382 083	-	385 386
На 31 грудня 2022 року	3 562 564	103 543	2 026 730	16 611	5 709 448

ДОДАТОК Е

Чисті комісійні доходи

Чисті комісійні доходи включають:

	2022	2021
Розрахункові операції	1 636 573	1 600 167
Гарантії та акредитиви	356 746	286 540
Агентські операції на валютному ринку	274 380	181 935
Кредитне обслуговування клієнтів	23 759	222 371
Операції з цінними паперами	9 487	11 912
Інше	26 515	30 680
Комісійні доходи	2 327 460	2 333 605
Розрахункові операції	(716 122)	(592 657)
Гарантії та акредитиви	(172 247)	(127 215)
Агентські операції на валютному ринку	(11 869)	(19 431)
Інше	(6 398)	(13 943)
Комісійні витрати	(906 636)	(753 246)
Чисті комісійні доходи	1 420 824	1 580 359

Чисті комісійні доходи включають:

	2024	2023
Розрахункове обслуговування клієнтів	1 515 901	1 450 168
Гарантії та акредитиви	397 439	406 818
Операції на валютному ринку	321 330	333 293
Кредитне обслуговування клієнтів	42 464	41 003
Операції з цінними паперами	6 291	6 289
Інше	28 856	23 394
Комісійні доходи	2 312 281	2 260 965
Розрахункове обслуговування клієнтів	(700 057)	(707 395)
Гарантії та акредитиви	(207 074)	(224 612)
Операції на валютному ринку	(39 653)	(31 754)
Інше	(2 005)	(433)
Комісійні витрати	(948 789)	(964 194)
Чисті комісійні доходи	1 363 492	1 296 771